

Valgugen

LÆRERVEJLEDNING

Indskolingen (0.-3. klasse)

HVEM ER DANSKE SKOLEELEVER?

Danske Skoleelever (DSE) er en partipolitisk uafhængig interesseorganisation for skoleelever i Danmark. Organisationens formål er at skabe 'Det gode skoleliv' gennem en organisation 'Af og for elever'. DSE varetager elevernes interesser over for politikere, presse og interessenter på skoleområdet.

Hos DSE er det eleverne, der gennem det repræsentative demokrati, bestemmer, hvad der skal laves i organisationen. DSE ledes af en bestyrelse bestående af grundskoleelever, og de fungerer som elevernes talerør til omverdenen. Derudover har organisationen et sekretariat bestående af professionelle ansatte og sekretariatsfrivillige. De frivillige er unge mennesker, der har valgt at tage et år ud af kalenderen for at arbejde fuldtid for organisationen. Sekretariatet hjælper vores bestyrelse med det daglige arbejde. DSEs arbejde baseres hovedsageligt på frivilligt arbejde, og det er ofte elever, der udfører vores aktiviteter.

For at bidrage til et godt skoleliv for alle, udbyder DSE en lang række tilbud til elever, elevråd, lærere, skoler og kommuner. Disse tilbud favner bredt; fra forskellige kurser og aktiviteter, til stormøder og diverse materialer og bøger.

Skal dit elevråd være en del af et fællesskab på omkring 1000 elevråd, og vil I have adgang til kurser og materiale, der hjælper jer med elevrådsarbejdet?

Læs mere og bliv medlem af Danske Skoleelever på www.skoleelever.dk

Danske Skoleelever
Sindalsvej 9
8240 Risskov
Tlf.: 70 22 00 33

Web: www.skoleelever.dk
Email: dse@skoleelever.dk

Layout
Ditte Rolighed Bang
Siggie Würtz
Kamilla Rohde Damvad

Skribenter:
Sarah Andersen
Lasse Hvergel
Ronja Lundberg
Thilde Meldgaard
Simon Poulsen
Casper Hindkjær

Copyright 2022, Danske Skoleelever.
Alle rettigheder forbeholdes. Alle dele af materialet må frit gengives med tydelig kildehenvisning.

INDHOLDSFORTEGNELSE

Sæt elevdemokratiet i gang!	3
1) Elevdemokrati	4-5
2) Emner og opgavebeskrivelser	7-10
 Emne 1: Demo... hva' for noget?	 11
Opgave 1: Tegn demokrati	14
Opgave 2: Brainbreak - Valgkamp	15
Opgave 3: Demokrativendespil	16-17
Opgave 4: Demokratiquiz	18-21
Opgave 5: Brainbreak - Søstjerne	22
Opgave 6: To forskellige valgafholdelser	23-25
Opgave 7: Det gode valg i klassen	27-28
 Emne 2: Lyt og tal	 29
Opgave 1: Lytteøvelse	32-33
Opgave 2: Brainbreak - Demokratistatuer	34
Opgave 3: Debatbold	35-36
Opgave 4: Holdningsstoleleg	37-38
Opgave 5: Brainbreak - Valgfest	39
Opgave 6: Minidebat	40-41
Opgave 7: Vi lytter til hinanden	42-43
 Emne 3: Gør noget for alle!	 45
Opgave 1: Historien om en stærk pige, der vil forandre verden	48-49
Opgave 2: Brainbreak - Statsministeren befaler...	50-51
Opgave 3: Elevrådet der ville have hjernemad	52-54
Opgave 4: Brainbreak - Genopladning	55
Opgave 5: Postkort til elevrådet	56
 Emne 4: Stem på mig!	 57
Opgave 1: Strandet på en øde ø	60-61
Opgave 2: Billedøvelse om mærkesager	63-64
Opgave 3: Dine mærkesager	65-66
Opgave 4: Brainbreak - Fang elevrådsforperson	67
Opgave 5: Taleskrivning	68-69
Opgave 6: Brainbreak - Partigruppe	70
 Emne 5: Valgdag!	 71
Opgave 1: Elevråd for en dag	74-76
Opgave 2: Brainbreak - Statsministeren udskriver valg	77
Opgave 3: Ugens ord	78

SÆT ELEVDEMOKRATIET I GANG!

I denne lærervejledning beskrives et undervisningsforløb til grundskolen, hvor de centrale læringsmål omhandler demokrati og medbestemmelse. Undervisningsforløbet har til formål at hjælpe et sjovt og demokratisk elevrådsvalg på vej!

Lærervejledningen er bygget op i tre dele:

1. Introduktion og information om elevdemokrati
2. Overblik over- og beskrivelse af emnerne
3. Opgavebeskrivelser

Derudover er der elevopgaver tilhørende hver opgavebeskrivelse. Elevopgaverne findes i det tilsendte materiale, og kan altid tilgås på www.valgugen.dk.

Undervisningsforløbet skal fremme elevernes demokratiske dannelse, samt gøre eleverne klar til at deltage aktivt i elevrådsvalget.

Det er ikke en forudsætning for at bruge undervisningsforløbet, at der afholdes elevrådsvalg. Materialerne kan også bruges i løbet af året, når der arbejdes med demokrati.

Materialet inspirerer underviserne til at dykke ned i elevdemokratiet, og giver underviserne redskaber til at skabe et bedre elevdemokrati sammen med eleverne.

Undervisningsmaterialets pædagogisk ståsted er, at man lærer bedst gennem egne erfaringer og oplevelser. Materialets didaktik bygger på lege, spil, caseopgaver, grup-

peopgaver og præsentationer. Alle klasser er forskellige med forskellige niveauer og behov. Hver opgave har derfor differentieringsmuligheder.

Undervisningsmaterialerne bygger på fem emner, der samlet giver eleverne indblik i og mulighed for at øve sig på forskellige dele af den demokratiske proces.

DE FEM EMNER ER:

1. Demokrati
2. Debat
3. Forandring
4. Mærkesager og valgtaler
5. Valgdag

Emnerne er de samme på alle tre niveauer, men de er navngivet med lidt variation, så de passer til henholdsvis indskoling, mellemtrin og udskoling.

*Vi er glade for, at I vil gøre elevdemokratiet bedre!
God fornøjelse med undervisningsforløbet.*

ELEVDEMOKRATI

DET FØRSTE MØDE MED DEMOKRATIET

Skolen skal forberede eleverne til et samfund med frihed og folkestyre, og derfor skal skolens virke være præget af åndsfrihed, ligeværd og demokrati. Det foregår af formålsparagraffen i folkeskoleloven.

§1, stk. 3. Folkeskolen skal forberede eleverne til deltagelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre. Skolens virke skal derfor være præget af åndsfrihed, ligeværd og demokrati.

Elevrådsvalg; en demokratisk proces

Når man skal undervise i demokrati og medbestemmelse, eller skabe en mere demokratisk skole, er det ofte nødvendigt at oversætte teorier om samfundet, så de kan bruges i skolen. Denne oversættelse kan f.eks. være, når vi bruger teorier om 'det store samfund' i praksis til at sige noget om det 'det lille samfund', (f.eks. skole eller klasselokalet).

En af de vigtigste ting at have for øje, når man overfører teorier om demokrati i 'Det Store Samfund' til skolen, er forskellen fra de demokratiske processer i staten. Skolen er en institution i et demokratisk samfund, men den er ikke en demokratisk institution. Eleverne og lærerne er ikke set som ligestillede 'skoleborgere', og skolens ledelse er ikke demokratisk valgt af skolens indbyggere. Skolens formål er at give eleverne den bedst mulige uddannelse, og herunder til at blive klædt på til at være borgere i et demokratisk samfund. Det udelukker dog ikke, at demokratiske processer finder sted på skolen og i klasselokalet, bl.a. når der skal dannes nyt elevråd. Elevrådet er derfor en rigtig god læringsplatform, da det er elevernes første møde med en større demokratisk proces. Inddragelsen af elever gennem mere formaliserede kanaler, såsom elevråd, er også netop

opstået for at styrke elevernes demokratiske sans og deres evne til at engagere sig i samfundet generelt.

Styrker elevernes empati

Ved at inddrage eleverne i de demokratiske processer på skolen, udvikler eleverne deres empathiske og refleksive evner gennem forhandlinger om spilleregler og normer i klasselokalet, i undervisningen og på skolen generelt. Deres samarbejdsevner modnes og ligeledes gør deres evner til at lade hinanden komme til orde gennem informationsdeling og planlægning af forskellige klasse- og skolearrangementer.

Den generelle elevinddragelse, både i undervisningen og gennem elevrådsarbejde, skaber også større samfundsen-gagement hos eleverne, fordi de bliver bedre til at debattere og forhandle. De får dermed større mod på at deltage i politiske diskussioner (Gloy, 2014).

Demokratisk selvtilid

Når demokratisk selvtilid nævnes her, forstås det som noget, der findes inde i den enkelte, og som kan vokse og udvikles med tiden og med erfaringer. Det er både det at have handlekraft i relation til det politisk anliggende, men det er også det at være et menneske, der indgår i samfundet til dagligt (Riggelsen, 2021).

Undervisningsforløbs omdrejningspunkt er at skabe større demokratisk selvtilid hos eleverne, og derfor er undervisningsmaterialerne bygget op omkring denne definition af demokratisk selvtilid, der er inddelt i fire sammenhængende dele, hvor man:

1. Tror på, at man har noget at sige, og at man gør det
2. Oplever, at der er nogle, der er villige til at lytte til én
3. Tror på, at man kan handle og påvirke samfundet
4. Opfatter sig selv som relevant og forpligtet til at påvirke samfundet (Riggelsen, 2021)

Demokratiet er kun så stærkt, som dets borgere er tilsammen. Det er derfor afgørende, at unge også føler sig i stand til og motiveret til at være en del af demokratiet (Riggelsen, 2021).

Demokrati er noget, alle skal øve sig i

For at styrke elevernes demokratiske selvtillid er dette undervisningsforløb bygget op på en måde, hvor der er fokus på følgende: *At turde være modig, at være vedholdende, at mene noget, at være uenig med andre, at lytte og at være nysgerrig.*

Demokratiet er noget, man skal øve sig på, og de fleste af os kommer til at øve sig på det resten af livet. For at kunne øve sig på demokratiet kræver det deltagelse, og det kræver, at der er skabt et rum, hvor alle er inddraget og har indflydelse. Dette gælder både i og udenfor skolen. I klasselokalet er det afgørende at overveje, hvor meget af magten man kan give til eleverne, da dette vil være en del af deres demokratiske udvikling.

Som den danske teolog og demokratiforkæmper Hal Koch sagde: "Demokratiet kan aldrig sikres - netop fordi det ikke er et system, der skal gennemføres, men en livsform der skal tilegnes" (Koch, 1945), og derfor kan man ikke blot forberedes på demokratiet ved at læse og høre om det. En demokratisk livsform kan kun tilegnes ved at prøve den i praksis.

Skolen er for børn en af de bedste træningsbaner for demokratiet.

ELEVDEMOKRATIETS HISTORIE

Elevdemokrati er forankret i faste institutioner såsom elevorganisationer og i skolernes elevråd. Elevernes organisation er tæt forbundet med skolernes elevråd, da det fungerer som en demokratisk institution, der bredt repræsenterer skoleelevernes stemme.

En elevbevægelse

Et vigtigt element i elevdemokratiets historie er den elevbevægelse, der førte til skabelsen af elevorganisationer.

Første bevægelse hen imod at organisere de danske skoleelever skete i slutningen af 1950'erne, da eleverne begyndte at danne elevråd rundt på landets skole, og op igennem 1960'erne begyndte skoleelever at organisere sig regionalt.

Skabelsen af elevernes organisation

Efter 2. Verdenskrig havde svenske elever organiseret sig i Sveriges Elevråds Central-Organisation, og dette blev de

danske elevers inspiration. I 1965 blev Danske Gymnasie Sammenslutninger dannet. Denne sammenslutning blev fulgt af en landsorganisation for HF-uddannelser, og i 1969 fulgte folkeskoleeleverne organisering. Folkeskoleeleverne stiftede Landsorganisationen af elever. Organisationens intention var at blive en kompetent forhandlingspartner i alle spørgsmål vedrørende skole, men det skulle vise sig at tage mange år før dette skete. (Vyff, 2019)

Landsorganisationen af elever stod bag mange aktioner i løbet af 1970'erne, f.eks. skolestrejker, protestkampagner og demonstrationer mod beskæring af skolelektionernes længde. Støtten til organisationen var i 1970'erne forøget, men organisationen blev plaget af en splittelse mellem forskellige grupperinger. Derfor fulgte der årtier med en svækket elevbevægelse, både i forhold til aktiviteter og i forhold til antallet af medlemmer. Dette betød, at organisationens indflydelse på dette tidspunkt også var dalende. (Vyff, 2019)

Danske Skoleelever

I 2004 blev Danske Skoleelever skabt, og det lykkedes på dette tidspunkt at samle det, der var tilbage af de gamle organisationer. Tilslutningen til organisationen var efterfølgende stigende, og med dette fulgte også større politisk indflydelse. Siden da har der kun været én organisation for grundskoleelever, som har varetager elevernes uddannelsespolitiske interesser, repræsenterer elevernes stemme i den politiske dagsorden og styrket elevdemokratiet (Vyff, 2019)

LITTERATUR:

Koch, H., 1945. *Hvad er demookrati?*. København K: Gyldendal .

Riggelsen, R. L. & M. P., 2021. *Grib demokratiet: om at styrke ugens demokratiske selvtillid, handlekraft og mod*. København: folk - mødested for demokrati og dannelse .

Thomas Gloy, R. H. A. & A. H. J., 2014. *Elevinddragelse i undervisningen: en vej til øget faglighed, trivsel og samfundsengagement*. Randers: Danske Skoleelever.

Vyff, I., 2019. Elevdemokratiets historie. www.skolehistorie.au.dk .

2 OPGAVEBESKRIVELSER OG OVERSIGT

Alle fem dage i Valgugen har sit eget emne. Emnerne er de samme på alle klassetrin, men er tilpasset det faglige niveau. Du kan se et overblik over egens emner her:

Dag / Niveau	Mandag (Demokrati)	Tirsdag (Debat)	Onsdag (Forandring)	Torsdag (Mærke)	Fredag (Elevrådsvalg)
Indskoling	Demo.. – hva' for noget?	Lyt og tal	Gør noget godt for alle	Stem på mig!	Valgdag!
Mellemtrin	Demokrati – er du modig?	Debat – tør du?	Hvad vil du forandre?	Rejs dig – sig din mening!	
Udskoling	Demokrati kræver handling	Debat – hvor meninger brydes	Demokrati skaber forandring	Valgtaler og mærkesager	

LÆRINGSMÅL:

Til hvert emne er der tilknyttet læringsmål. Læringsmålene kan kobles til Fælles mål i indskoling: Dansk, kristendom, matematik, historie. Herunder ses eksempel på kompetencemål, som materialet kommer omkring:

DANSK:

- **Læsning:** Eleven kan læse enkle tekster sikkert og bruge dem i hverdagssammenhænge.
- **Fremstilling:** Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i nære og velkendte situationer.
- **Fortolkning:** Eleven kan forholde sig til velkendte temaer gennem samtale om litteratur og andre æstetiske tekster.
- **Kommunikation:** Eleven kan kommunikere med opmærksomhed på sprog og relationer i nære hverdags-situationer.

HISTORIE:

- **Kronologi og sammenhæng:** Eleven kan relatere ændringer i hverdag og livsvilkår over tid til eget liv.

MATEMATIK:

- **Matematiske kompetencer:** Eleven kan handle hensigtsmæssigt i situationer med matematik.

MATERIALER TIL VALGAFHOLDELSE

På www.valgugen.dk finder I materialer, som kan bruges i forbindelse med valgafholdelse. I kan finde stemmesedler, som er tilpasset skolevalg, kredsvalg og klassevalg, samt valgplakater. Derudover er der en skabelon, så eleverne kan lave personlige valgplakater med deres egne billeder og mærkesager.

FAGLIGT SUPPLEMENT

Til hvert emne er der listet nogle spørgsmål, I kan bruge som et fagligt supplement i løbet af dagen. Spørgsmålene/temaerne er vigtige at tale med eleverne om, for at eleverne forstår opgavernes sammenhæng og kontekst.

Det er oplagt at vælge nogle af spørgsmålene ud og bruge dem som introduktion til dagen, hvor andre spørgsmål/temaer vil give mere mening at bruge som en afslutning og opsummering af dagen.

TID:

Der er tilrettelagt et program pr. dag svarende til en skoledag fra 08-13 (6 lektioner af 45 minutter).

Dagens indhold er opdelt som følgende:

- 180 minutters opgaver (4 lektioner)
- 10 min video og 80 min fagligt supplement (2 lektioner)

VIDEOER:

Til hvert emne hører en række videoer. Videoerne er inddelt i tre kategorier:

Introduktionsvideoer:

Introduktion til dagens emne.

Videoer til opgaver:

Dette kan f.eks. være casebeskrivelser.

Videoer til undervisning:

Til de fleste af emnerne er der videoer, som forklarer relevante begreber, tematikker eller teknikker. Disse videoer er ikke skrevet ind i opgaverne, men kan understøtte elevernes arbejde med opgaverne.

Alle videoer kan findes på
www.valgugen.dk

OPGAVEOVERSIGT	BESKIVELSE	TID
EMNE 1: DEMO... HVA' FOR NOGET?		
Opgave 1: Tegn demokrati	<i>Opgaven skal lære eleverne bogstaverne i demokrati.</i>	20 min.
Opgave 2: Valgkamp	<i>Brainbreak.</i>	15 min.
Opgave 3: Demokrativendespil	<i>Opgaven skal aktivere elevernes førvinden om demokrati og valg</i>	40 min.
Opgave 4: Demokratiquiz	<i>Opgaven skal give et indtryk af elevernes viden om demokrati</i>	30 min.
Opgave 5: Søstjerne	<i>Brainbreak</i>	10 min.
Opgave 6: To forskellige valgafholdelser	<i>Opgaven skal skabe dialog om forskellige valgafholdelser</i>	40 min.
Opgave 7: Det gode valg i klassen	<i>Opgaven skal øge trygheden i klasserummet, så flere elever tør stille op til elevrådsvalg</i>	30 min.
EMNE 2: LYT OG TAL		
Opgave 1: Lytteøvelse	<i>Opgaven skal træne eleverne i at lytte til hinanden.</i>	15 min.
Opgave 2: Demokratistatuer	<i>Brainbreak</i>	15 min.
Opgave 3: Debatbold	<i>Opgaven skal øve elevernes evne til at lytte til de andre, og forsøge at sætte sig ind i hvad de andre forsøger at sige.</i>	30 min.
Opgave 4: Holdningsstoleleg	<i>Opgaven skal træne eleverne i at argumentere</i>	30 min.
Opgave 5: Valgfest	<i>Brainbreak</i>	15 min.
Opgave 6: Minidebat	<i>Opgaven skal give eleverne viden om, hvordan man debatterer med hinanden, og hvordan man argumenterer for eller imod en sag.</i>	45 min.
Opgave 7: Vi lytter til hinanden	<i>Opgaven skal give eleverne viden om, hvor vigtigt det er at lytte til sine klassekammerater</i>	30 min.

EMNE 3: GØR NOGET GODT FOR ALLE		
Opgave 1: Historien om en stærk pige, der vil forandre verden	Opgaven skal give eleverne et eksempel på en meget stærk pige, som har skabt stor forandring som barn.	30 min.
Opgave 2: Statsministeren befaler...	Brainbreak	10 min.
Opgave 3: Elevrådet der ville have hjernemad	Opgaven skal få eleverne til at reflektere over hvilke forandringer, de ønsker, på deres skole.	90 min.
Opgave 4: Genopladning	Brainbreak	10 min.
Opgave 5: Postkort til elevrådet	Opgaven skal få eleverne til at reflektere over, hvilke forandringer de ønsker på deres skole.	40 min.
EMNE 4: STEM PÅ MIG!		
Opgave 1: Strandet på en øde ø	Opgaven skal træne elevernes evne til at tage stilling, argumentere og samarbejde	35 min.
Opgave 2: Billedøvelse om mærkesager	Opgaven skal få eleverne til at tænke over, hvad der skal til, at de får en bedre skole	30 min.
Opgave 3: Dine mærkesager	Opgaven skal give eleverne forståelse for, hvad mærkesager er, og hvordan mærkesager anvendes.	40 min.
Opgave 4: Fang elevrådsforperson	Brainbreak	15 min.
Opgave 5: Taleskrivning	Opgaven skal træne elevernes forståelse at skrive og afholde taler.	45 min.
Opgave 6: Partigruppe	Brainbreak	15 min.
EMNE 5: VALGDAG!		
Opgave 1: Elevråd for en dag	Opgaven er en form for rollespil, som vil træne det, som eleverne har lært i løbet af ugen, og give dem forståelse for, hvad man laver i et elevråd.	60 - 90 min.
Opgave 2: Statsministeren udskriver valg	Brainbreak	15 min.
Opgave 3: Ugens ord	Opgaven skal opsummere nogle af de nye ord, som eleverne har lært i løbet af ugen.	45 min.

Her er en samlet oversigt over alle undervisningsmaterialer til indskolingen.
 Ud fra denne oversigt kan underviseren selv sammensætte et undervisningsprogram.

DEMO... HVA' FOR NOGET?

Dette emne introducere eleverne til det 'store' demokrati i samfundet og det 'lille' lokale elevdemokrati. Herunder hvorfor demokrati er godt, men også at demokrati kræver ansvar og mod. Det er modigt at stille op til et valg, det er modigt at ville tage ansvar, det er modigt at sige sin mening, og det er modigt at ville skabe noget nyt – for sig selv og andre.

MÅL

- Eleverne kan genkende ordet demokrati
- Eleverne får viden om hvad demokrati er

MÅL TIL ELEVERNE

- Jeg kan genkende ordet demokrati
- Jeg ved, hvad demokrati og elevdemokrati er

TID

6 lektioner af 45 minutter

FAGLIGT SUPPLEMENT:

- Styreformer:
 - Monarki
 - Demokrati
 - Teokrati
 - Diktatur
- Hvad betyder elevdemokrati?
- Hvad er en politiker?
- Hvad er et valg?
- Hvad er en statsminister?
- Hvordan stemmer man?
- Hvem kan stemme?
- Vis videoer af nogen der stemmer og har en valgfest

MANDAGS UNDERVISNINGSPROGRAM

(Følgende undervisningsprogram er tilpasset valgugen.)

OPGAVE	BESKRIVELSE	TID
Opgave 1: Tegn demokrati	Opgaven skal lære eleverne bogstaverne i demokrati.	20 min.
Opgave 2: Valgkamp	Brainbreak.	15 min.
Opgave 3: Demokrativen-despil	Opgaven skal aktivere elevernes førviden om demokrati og valg	40 min.
Opgave 4: Demokratiquiz	Opgaven skal give et indtryk af elevernes viden om demokrati	30 min.
Opgave 5: Søstjerne	Brainbreak	10 min.
Opgave 6: To forskellige valgafholdelser	Opgaven skal skabe dialog om forskellige valgafholdelser	40 min.
Opgave 7: Det gode valg i klassen	Opgaven skal øge trygheden i klasserummet, så flere elever tør stille op til elevrådsvalg	30 min.

MANDAGS VIDEOMATERIALER

Introduktionsvideo	Videoen præsenterer dagens emne 'demokrati'
Video til opgave	Videoen 'To forskellige valgafholdelser' beskriver to elevrådsvalg.
Video til undervisningen	Videoen 'Demokrati i Danmark' fortæller om vores styreform i Danmark.

Alle videoer kan findes på:
www.valgugen.dk

LÆRER- VEJLEDNINGER

TEGN DEMOKRATI

OPGAVE

I denne opgave skal eleverne tegne ordet demokrati, så de får trænet bogstaverne og kan genkende dem. Underviseren kan selv tilpasse sværhedsgraden af opgaven og vælge, hvor meget de vil gennemgå af viden om ordet, inden de skal farvelægge det. Idéer til dette ligger under punktet 'differentieringsmuligheder'.

FORMÅL

At eleverne lærer bogstaverne i demokrati at kende, og dermed også bliver introduceret til de to dele 'demos' = folket og 'kratos' = styrer.

TID

20 minutter

MATERIALER

- Elevark
- Farveblyanter, tuscher eller lignende

FORBEREDELSE

Overvej hvor meget du vil fortælle om ordet, inden eller efter eleverne skal farvelægge arket.

FREM GANGSMÅDE

FØR

- Vis arket til eleverne, og fortæl dem, at der står demokrati.
- Tal om, hvad de kan se på arket, og om de kan genkende alle bogstaverne.
- Spørg eleverne, om de har et bud på, hvad demokrati betyder

UNDER

- Lad eleverne farvelægge arket. De kan gøre det sammen eller individuelt.
- Sæt eventuelt noget hyggeligt musik på.

EFTER

- Hæng de farvelagte ord op i klasselokalet
- Tal med eleverne om de forskellige bogstaver.
- Tal med eleverne om, at 'demos' betyder folket (altså alle mennesker i Danmark), og at 'kratos' betyder at herske (at styre, at bestemme, at have magten). Når eleverne nu ved det, hvad tror de så, demokrati betyder (det betyder, at det er folket, der bestemmer)?
 - Det kan man se til folketingsvalg og til elevrådsvalg.

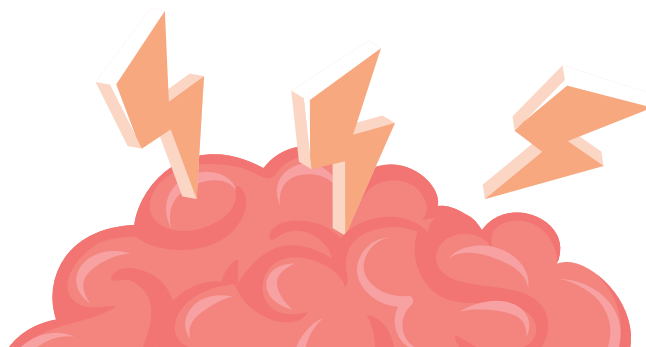
DIFFERENTIERINGSMULIGHED

Gør opgaven lettere:

- Klip arket ud, og del bogstaverne ud blandt eleverne, så de får et bogstav hver. Så kan I også selv skabe nye ord med bogstaverne.

Gør opgaven sværere:

- Eleverne kan skrive korte sætninger med bogstaverne.
- Eleverne kan skrive sætninger med ordet demokrati
- Eleverne kan lave en mundtlig historie med de dyr, der er på arket.

VALGKAMP

BRAINBREAK

I denne brainbreak skal eleverne spille en alternativ udgave af den klassiske leg: sten, saks, papir. Legen er anderledes på den måde, at når der er en elev, der taber sten, saks, papir til en anden elev, skal taberen stille sig bag vinderen, og følge vinderen videre i legen.

At "taberen" stiller sig bag "vinderen", symboliserer politikerens, der har overbevist vælgeren om at give politikerens sin stemme. Den med flest vælgere vinder til sidst valget.

FORMÅL

Brainbreaken give eleverne en kort pause fra undervisningen, samtidig med, at det bliver visuelt for eleverne, at det er den politiker, som kan få flest støtter, der vinder valget.

TID

15 minutter

MATERIALER

Et stort lokale med mulighed for at eleverne kan gå rund mellem hinanden. Hvis vejret er godt, kan I gå i skolegården.

FORBEREDELSE

Læs fremgangsmåden igennem.

FREM GANGSMÅDE

FØR:

- Forklar legen for eleverne
- Bed eleverne om at samle sig, hvor der er plads til legen.
- Sæt legen i gang.

UNDER:

- Gennemfør legen efter fremgangsmåden:
 - Eleverne går rundt på gulvet og udfordrer hinanden i stens, saks, papir.
 - Hver "kamp" er bedst ud af tre.
 - Den elev, der taber udfordringen, stiller sig bag vinderen, og hepper på vedkommende gennem resten af legen.
 - Hvis taberen har andre elever bag sig, går de med om bag vinderen.
 - Til sidst er der kun to "vindere" tilbage, og de skal udfordre hinanden.
 - Den sidste vinder, vinder hele legen.
- Underviseren kan deltage i legen

EFTER:

- Når I er færdige, og har fundet en vinder, forklarer underviseren, hvad legen skal symbolisere:
 - Den politiker, der har flest følgere/vælgere, vinder valget til sidst.

DEMOKRATIVEENDESPILE

SPIL

I denne opgave skal eleverne spille vendespil, hvor de skal matche billeder indenfor emnet demokrati.

FORMÅL

Med denne øvelse skal eleverne aktivere deres førviden, inden de skal i gang med en uge, der handler om demokrati og valg.

Det er også en måde, hvor eleverne kan lære af hinanden og gennemgå nye ord og billeder uden en lang klasse gennemgang.

TID

40 minutter

MATERIALER

- Sæt med vendespilsbrikker

FORBEREDELSE

- Læs kortene igennem, og lav en vurdering af, om nogle af billederne skal gennemgås på forhånd.
- Lav grupper med fire elever i hver gruppe

FREMGANGSMÅDE

FØR

- Fortæl eleverne, at de skal spille vendespil.
- Gennemgå gerne reglerne før spillet, og vis eleverne, hvordan man laver et stik.
- Del eleverne ud i grupper, og giv dem et sæt regler og et sæt brikker.
 - Den elev, der får flest stik, vinder spillet.
 - Man får et stik ved at matche to kort, der er ens. Brug gerne to kort til at illustrere det.
 - Hvis man ikke får et stik, går turen videre til næste spiller.
 - Hvis man får et stik, må man prøve igen.

UNDER

- Gå rundt blandt eleverne, og hjælp dem med at komme godt i gang.
- Understøt, at eleverne gerne må gætte sig frem – at gætte er en god måde at aktivere sin førviden på.
- Hvis en gruppe bliver færdig før de andre, kan de spille en runde mere. Giv dem eventuelt en af de differentieringsmuligheder, der står i næste afsnit.

EFTER

- Lav en opsamling i plenum, hvor du blandt andet kan stille følgende spørgsmål:
 - Hvordan var det at spille spillet?
 - Er der nogle af billederne, I ikke ved, hvad er?
 - Hvad tror I, det er?
 - Kan vi gætte os til, hvad det er, og hvad det bruges til?
 - Hvilke billeder var sværest?
- Hæng måske nogle af brikkerne op i klasselokalet, så eleverne kan kigge på dem i løbet af ugen.

DIFFERENTIERINGSMULIGHED

Gør spillet lettere:

- Lad alle eleverne kigge på brikkerne, inden de går i gang med at spille, og lad dem matche med billedsiden op.
- Udvalg på forhånd nogle af de svære billeder, og gennemgå dem med klassen, så ordene ikke er nye for dem.
- Tag nogle af de sværere begreber ud af spillene.
- Man kan vende fire kort, der ligger i midten, som man også gerne må matche med. Når man så har matchet sit kort med et kort, der ligger i midten, skal man lægge et nyt kort ind i midten.

Gør spillet sværere:

- Når eleverne i gruppen er færdige, kan du få dem til at inddele stikkene i forskellige kategorier fx 'elevdemokrati' og 'folkestyre'. Du kan også få eleverne til at rangere stikkene fra 'mest demokratisk' til 'mindst demokratisk' – der er ikke noget rigtigt eller forkert svar på denne opgave, men det kan få eleverne til at tænke over, hvad demokrati er.
- Få eleverne til at skrive en kort tekst, hvor de udvælger flere af begreberne, som de skal bruge i teksten.
- Giv nogle af eleverne de sværere begreber med i deres spil.

DEMOKRATIQUIZ

SPIL

I denne opgave skal eleverne lave en quiz, der omhandler demokrati. Quizzen har til formål at øve nye ord men også at skabe engagement. Der er kun billeder i børnenes quiz.

FORMÅL

Med quizzen skal eleverne afslutte dagens tema demokrati. Quizzen kan gentages senere på ugen, for at få viden genopfrisket.

TID

30 minutter

MATERIALER

- Quiz med 8 spørgsmål til hver elev
- Én rettevejledning. Rettevejledningen indeholder svar samt en boks med ekstra information til nogle af spørgsmålene. Som lærer kan du selv vælge, om du også gennemgår den ekstra information.

FORBEREDELSE

Læs quizzen og rettevejledningen igennem inden undervisningen.

FREMGANGSMÅDE

FØR

- Fortæl eleverne at de skal lave en quiz, hvor det overordnede team er demokrati.
- Uddel quizzen til eleverne.

UNDER

- Spørgsmålene læses højt ét efter et (se 'Spørgsmål - lærervejledning')
 - Der vil til nogen af spørgsmålene være en kort indledning.

EFTER

- Eleverne retter hinandens quizzes: Eleverne sender sin udfyldte quiz til personen, der sidder til højre for dem. Læreren læser det rigtige svar højt, og den tilhørende information gennemgås. Eleverne skal have mulighed for at stille spørgsmål. Eleven sætter et flueben, hvis svaret er korrekt.

DIFFERENTIERINGSMULIGHEDER

Gør quizzen lettere:

- Giv eleverne kortere tid til at svare på spørgsmålene.
- Tilføj sværere spørgsmål.
- Få eleverne til at tilføje ord, der har noget med spørgsmålet at gøre, på papiret.

Gør quizzen sværere:

- Udvælg nogle af de svære begreber i quizzen, og gennemgå dem med klassen inden de laver quizzen.
- Tal med eleverne om styreformen i Danmark forud for quizzen.
- Giv eleverne længere tid til at svare på spørgsmålene.
- Lad eleverne bruge hjælpemidler – fx lade dem Google det, inden de svarer.
- Lad eleverne arbejde sammen to-og-to

DEMOKRATIQUIZ

SPIL

SPØRGSMÅL	1	x	2
I Danmark har vi den styreform, der hedder demokrati. Hvad vil det sige, at have demokrati?	At kongen bestemmer 	At præsten bestemmer 	At folket bestemmer
Folketinget, er der hvor Danmarks love laves, og ligger på Christiansborg. Hvilket billede er Christiansborg?	Christiansborg 	Taj Mahal 	En kirke
Hvem har ikke stemmeret i Danmark?	Børn 	Myndige over 18 år 	Ældre over 70 år
Hvem er Danmarks statsminister?	Mette Frederiksen 	Søren Brostrøm 	Messi
Grundloven er loven over alle love i Danmark. Hvordan ser Grundloven ud?	Anders And blad 	Opskriftsbog 	Grundloven

Demo... – hva´ for noget? Opgave 4

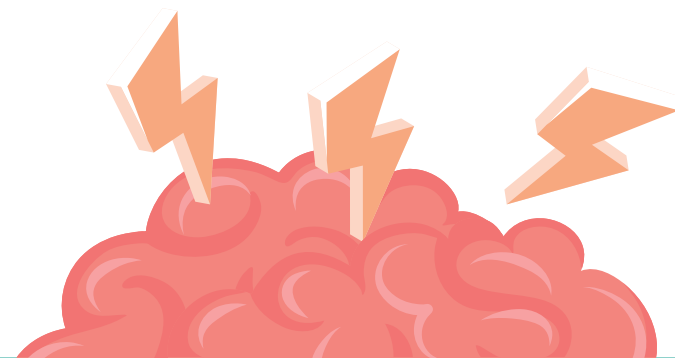
Valgugen

I hvilket land er der ikke demokrati i dag?	Saudi-Arabien 	Sverige 	Danmark
Hvem af disse tre bestemmer mest i Danmark?	Tessa 	Statsministeren 	Politimand
Hvornår finder der en demokratisk proces sted, på jeres skole?	Når I vælger hold i jeres idrætstimer 	Når I laver kageordning 	Når der er valg til elevrådet

DEMOKRATIQUIZ

RETTEVEJLEDNING

SPØRGSMÅL	SVAR	UDDYBENDE SVAR
I Danmark har vi den styreform, der hedder demokrati. Hvad vil det sige, at have demokrati?	2 (At folket styrer)	Demokrati er sammensat af de to ord demos og kratos. Demos betyder folket, og kratos betyder styre – deraf folkestyre.
Folketinget, er der hvor Danmarks love laves, og ligger på Christiansborg. Hvilket billede er Christiansborg?	1 (Christiansborg)	Folketinget er den lovgivende magt og er politikeres arbejdsplads, og ligger på Christiansborg i København.
Hvem har ikke stemmeret i Danmark?	1 (Børn)	I Danmark må man ikke stemme, hvis man er under 18 år.
Hvem er Danmarks Statsminister?	1 (Mette Frederiksen)	Mette Frederiksen har været Danmarks Statsminister siden 2019. Hun er den anden kvindelige statsminister, vi har i Danmark, den første var Helle Thorning-Schmidt. [Ekstra spørgsmål til eleverne: Hvilket parti kommer både Helle Thorning-Schmidt og Mette Frederiksen fra? Svar: Socialdemokratiet]
Grundloven er loven over alle love i Danmark. Hvordan ser Grundloven ud?	2 (Loven over alle love i Danmark)	Grundloven gælder for alle danskere. Den består af love og paragraffer, som skal sørge for, at danskerne har samme rettigheder, og at vi alle ved, hvad vi som borgere i Danmark må og ikke må. [Der er bl.a. også i Grundloven skrevet, at vi alle har pligt til at gå i skole i 9 år]
I hvilket land er der ikke demokrati i dag?	1 (Saudi-Arabien)	Saudi -Arabien har et enevældigt monarki. I Saudi-Arabien er det kongen, der bestemmer. [I Danmark har vi faktisk et konstitutionelt monarki, hvor monarken (Dronning Margrethe) i praksis ikke bestemmer noget.]
Hvem bestemmer mest i Danmark?	X (Statsministeren)	Hvis det var dronningen = enevælde. [Vi fik demokrati i Danmark i 1849, før det havde vi enevælde]
Hvornår finder der en demokratisk proces sted på jeres skole?	2 (Når der er valg til elevrådet)	Elevrådene skal varetage elevernes interesser og repræsentere elevernes holdning i skolebestyrelse og overfor skolens ledelse. Derfor skal elevrådet også ved en demokratisk afstemning.

SØSTJERNE

BRAINBREAK

Denne brainbreak er fra vores undervisningsmateriale til et projekt, der hedder MIND ME, der handler om fokus, fordybelse og nærvær. Læreren skal læse teksten op, og eleverne skal følge instruktionerne.

FORMÅL

At eleverne skaber lidt ro og fokus, inden de skal videre til næste opgave.

TID

15 minutter

MATERIALER

- Et kort med teksten 'træk vejret som en søstjerne'.

FORBEREDELSE

Vurdér om nogle elever kan have det svært ved at ligge stille og 'mærke' sig selv. Du kan eventuelt lade de elever, der kan have svært ved det, sidde op. Det er i hvert fald vigtigt, at du ikke irettesætter dem, fordi der kan være følelser inden i, de lige pludselig kan mærke.

FREMGANGSMÅDE

FØR:

- Fortæl eleverne at de nu skal prøve at trække vejret som en søstjerne.
- Vis eleverne billedet af søstjernen. Hør om de kender søstjerner.
- Eleverne skal finde en plads på gulvet, hvor de kan ligge uden at røre hinanden.

UNDER:

- Læs teksten op

EFTER:

- Lad eleverne stille komme til sig selv.
- Tal med eleverne om, hvordan det var.

TO FORSKELLIGE VALGAFHOLDELSER

OPGAVE

I denne caseopgave skal eleverne først se to videoer, hvor to forskellige elevrådsvalg beskrives. Derefter skal de tale om forskellen på de to elevrådsvalg. Opgaven afsluttes ved, at underviseren samler op i plenum.

De to beskrivelser er baseret på to elevrådsvalg, der har fundet sted ude på danske skoler, og er fortalt af to personer, der for nyligt er gået ud af folkeskolen.

FORMÅL

Formålet med opgaven er at skabe dialog om hvordan man afholder et godt valg, og at eleverne kommer til at reflektere over, hvordan der afholdes valg på deres skole.

TID

40 minutter

MATERIALER

- Elevopgaver
- Casebeskrivelser på tekst og som video
- Videoerne findes på: www.valgugen.dk

FORBEREDELSE

- Læs beskrivelserne igennem, og lav en vurdering af, om I kun kan nå en af beskrivelserne.
- Beslut om du selv vil læse beskrivelser op, eller om du vil afspille videoerne.
- Lav grupper med to-tre elever.

FREM GANGSMÅDE

FØR

- Fortæl eleverne, at de først skal se de to beskrivelser i videoerne
- Efter de har set dem, skal de udfylde elevarket, hvor de skal krydse felterne af (uddel afkrydsningsskema)
- Efterfølgende taler I, i plenum, om de to valg, og hvilket valg de bedst kunne lide.

UNDER

- Tal med eleverne hvad et demokratisk og ikke-demokratisk valg er.
- Afspil video/læs beskrivelserne op
- Lad elever stille spørgsmål, efter de har hørt de to beskrivelser
- Læs udsagnene fra elevarket op, og lad eleverne sætte et kryds ved det rigtige billede.

UDSAGENE:

- Alle elever må være med i elevrådet
- Kun 6.-9 klasse må være med i elevrådet
- I nogle klasser blev der valgt én pige og én dreng
- Eleverne stemte tit på den de bedst kunne lide (f.eks. deres bedste ven)
- Eleverne må godt være med i elevrådet, selvom de også var det året før
- Læreren måtte ikke bestemme, hvem der skulle være med i elevrådet

- Når alle udsagn er læst op, gennemgår i svarene på klassen.

EFTER

- Øvelsen afsluttes ved, at underviseren samler op i plenum.

DIFFERENTIERINGSMULIGHED

Gør øvelsen lettere:

- Udvælg på forhånd nogle af begreberne, og gennemgå dem med klassen, så ordene ikke er nye for dem. Det kan være ord, som de måske har hørt før, men ikke helt forstår betydningen af. Det kunne være følgende begreber:

Gør øvelsen sværere:

- Hvis øvelsen løses for hurtigt, kan der tilføjes en opgave, hvor eleverne skal beskrive, hvordan de synes et valg skal afholdes
 - Opgave: Beskriv det gode valg.
Skriv ½ side om den ideelle valgproces, og fremlæg den for hinanden i grupper.

Demo... – hva´ for noget? Opgave 6

Valgugen

SHABNAMS' ELEVRÅDSVALG

På min skole var der elevrådsvalg hvert år i hver klasse. Der blev valgt to repræsentanter til skolens elevråd, hvor der var elever fra 0.-9. klasse med.

Der var dog stor forskel på, hvordan de to repræsentanter i hver klasse blev valgt. I nogle klasser blev der valgt én pige og én dreng. I andre klasser bestemte læreren, hvem der kunne stille op til valg, og så kunne de andre elever stemme på den af de elever, læreren valgte. Andre gange stemte eleverne bare på hvem de bedst kunne lide, og deres bedste venner. Fx havde min veninde Sabine slet ikke lyst til at være med i elevrådet, men fordi alle i vores klasse synes hun var rigtig sej, blev hun stemt ind i elevrådet. På den anden side havde min klassekammerat Max rigtig meget lyst til at være med, men han kom ikke ind, fordi de andre elever synes, at han var mærkelig.

Derfor arbejdede elevrådet med at få eleverne til at holde det gode valg. Det gjorde de sammen med skolens kontaktlærer. En kontaktlærer er en lærer som hjælper elevrådet. Kontaktlæreren på vores skole fortalte alle de andre lærere, hvordan de i deres klasser kunne have et godt valg. Det er nemlig rigtig vigtigt, at alle elever har den samme mulighed for at stille op til elevrådet, så man ikke bare stemmer på ens venner eller dem man synes er "seje".

AMALIES ELEVRÅDSVALG

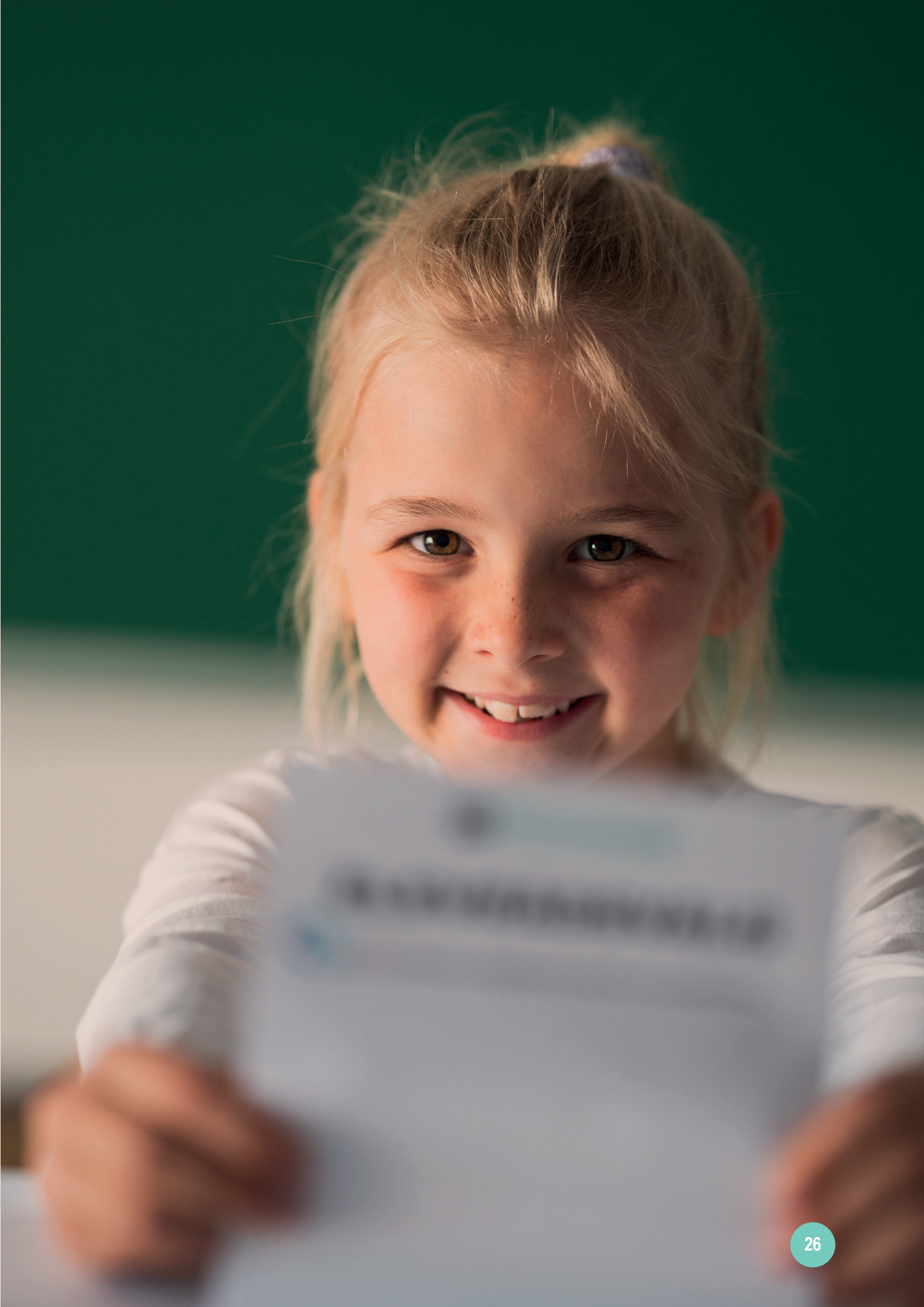
På min skole havde vi valg lidt efter sommerferien, og det var kun 6-9 klasse der kunne sidde i elevrådet. Det vil sige, at indskoling og meget af mellemtrinnet havde ikke noget at sige i elevrådet.

Når der skulle holdes valg til elevrådet, stemte man ude i klasserne, dog kun i de klasser, der var i elevrådet, dvs. 6.-9. klasse. Og vi havde tre regler på skolen, som man altid skulle overholde:

1. Der skulle vælges to elever fra hver klasse (fra 6. klasse og op).
2. Ingen må vælges fra på grund af køn.
3. Elever, der har været en del af elevrådet, måtte gerne stille op igen.

Og det er vigtigt at sige, at lærerne ikke måtte bestemme, hvem der skulle sidde i elevrådet. Det er selvfølgelig fint, hvis læreren snakker med eleverne om det og evt. spørger en af eleverne om denne elev har lyst til at stille op. Nogle gange spurgte læreren en elev i min klasse, hvis lærere havde hørt at eleven gerne vil ændre noget på skolen.

Der er nogle ting, som godt kunne være bedre på min skole. Men helt generelt synes jeg, at det var rigtig sjovt at holde elevrådsvalg.

DET GODE VALG I KLASSEN

OPGAVE

Med denne øvelse skal I i klassen skabe et trygt rum med gode rammer til et elevrådsvalg. Denne øvelse har til formål at forberede eleverne på, at turde stille sig frem foran hinanden, sige sin mening, være uenig, holde en tale og afgive en stemme. Denne øvelse skal forberede klassen på at skabe de gode rammer, så flest mulige tør og vil være en del af elevdemokratiet, og tør stille op til elevrådsvalg.

Denne klasseøvelse inddelt i tre underopgaver:

1. En brainstorm og definition af, hvad et valg er
2. En brainstorm og definition af, hvad et dårligt valg er
3. En brainstorm og definition af, hvad et godt valg er
4. Aftale rammer, for 'klassens valg'

FORMÅL

At øge trykgheden i klasserummet, så flere elever tør at stille op til elevrådsvalget. Opgaven er også med til at skabe spilleregler (klassekodeks) for de næste dages emner, hvor eleverne bl.a. skal øve debat.

TID

30 minutter

MATERIALER

- Skriveredskaber til alle elever
- Plakater med til 'et valg' i A3
- Plakater til 'det dårlige valg' i A3
- Plakater til 'det gode valg' i A3
- 1 plakat i A1 'klassens valg' til at skrive klassens valgkodeks

FORBEREDELSE

- Del eleverne i fire-fem grupper

FREMGANGSMÅDE

FØR

- Introducer opgavens formål og hvorfor det er vigtigt at have nogle regler for det gode valg i klassen
- Tal med eleverne om, hvad et valgkodeks er (et sæt aftaler, der skal sikre, at så mange som muligt har lyst til at deltage i elevdemokratiet og stille op til elevrådsvalg).
- Gennemgå de fire opgaver kort og tiden I skal bruge på det.

UNDER

Opgave 1: En brainstorm og definition af, hvad 'et valg' er

- Placer eleverne i de fire grupper ved hver deres bord. Alle ved bordet skal have noget at skrive med.
- Del de fire plakater ud, så der er én ved hvert bord.
- Sæt et ur på tavlen til 3 minutter.
- Nu skal eleverne skrive eller tegne alt det ned, de kommer i tanke om, når du læser overskriften på plakaten.
- Når uret bipper, sender eleverne plakaten videre til et nyt bord. Eleverne skal nu skrive videre på de

- andres idéer og tanker.
- Alle fire plakater skal rundt til alle fire borde. Når de har været det, præsenterer hvert bord de punkter, der står på plakaten.
- Læreren samler op på tavlen under overskriften 'et valg'.

Opgave 2: En brainstorm og definition af hvad et godt valg er

Overstående øvelse gentages nu med 'det dårlige valg'. Når læreren samler op, kan han/hun inkludere denne pointe, og tale med eleverne om, om der også kan være gråzoner, som måske allerede eksisterer i klassen. Et eksempel kan være, at eleverne når frem til, at 'godt valgdeltagere' klapper af dem, der holder taler, og 'dårlige valgdeltagere' griner. Her kan der godt være en gråzone, hvor tilhørere 'smiler' eller 'vender øjne'. Tal med eleverne om, hvad I gør, hvis det opstår.

Opgave 3: En brainstorm og definition af, hvad et godt valg er

Overstående øvelse gentages nu med 'det gode valg'. Eleverne fanger nok hurtigt, at det er de modsatte pointer af det, de lige har skrevet ned

Opgave 4: Aftale valgkodeks til klassen

- Fortæl eleverne, at I nu skal blive enige om nogle regler/rammer for klassen, så ugen bliver så god som mulig.
- Få eleverne til at tale med sin sidemakker/bordgruppe eller lignende om, hvad der skal stå i de tre punkter. Tag evt. ét punkt ad gangen.
- Afslut med at eleverne underskriver aftalen.
- Hæng aftalen op i klasselokalet.

EFTER

- Lav en kort opsamling på opgaverne.

DIFFERENTIERINGSMULIGHED

Gør øvelsen lettere:

- Læreren kan fravælge nogle af plakaterne til brainstormen, hvis det er for sværere begreber.
- Læreren kan skrive et par idéer på plakaterne på forhånd, så eleverne kan lade sig inspirere inden brainstormen.
- Giv eleverne bedre tid til brainstormprocessen.
- Hvis der er mulighed for det, kan I dele klassen op i to grupper, når I skal lave valgkodekset, så det bliver et mindre og mere trygt rum.
- Er det for svært for eleverne, at brainstorme i grupper, kan I gøre det sammen på klassen.

Gør øvelsen sværere:

- Få en elev til at lede opgave tre. Klassen kan evt. blive enige om, hvem der skal lede processen.

LYT OG TAL

Dette emne handler om at øve sig i at lytte til andre, og samtidig turde sige sin egen mening. Det er essentielt i et demokrati at vende sine synspunkter med andre mennesker. Vi udvikler os i samspil med andre, og debatter kan sætte fokus på forskellige holdninger. Igenem debatter kan man opnå kompromis, eller overtale andre med gode argumenter.

MÅL

- Eleverne kan genkende ordet debat
- Eleverne træner at tale og at lytte

MÅL TIL ELEVERNE

- Jeg ved, hvad ordet debat betyder
- Jeg øver mig i at sige min mening og lytte til andres meninger

TID

6 lektioner af 45 minutter

FAGLIGT SUPPLEMENT

- Hvad er et argument
- Hvad er en debat
- Eksempler på at være for og imod noget:
 - Gretha Thunberg der kæmper for en klimaforandring
 - Vegetarer og veganer der er imod at spise kød.
- Forskellen på en debat og et skænderi
- Hvorfor det er vigtigt at lytte til andre
- Hvorfor det er vigtigt at sige, hvad man synes
- Sammenhængen mellem demokrati og debat
- Vis et debatprogram, hvor man kan se voksne debattere

TIRSDAGS UNDERVISNINGSPROGRAM

(Følgende er undervisningsprogram er tilpasset valgugen.)

OPGAVE	BESKRIVELSE	TID
Opgave 1: Lytteøvelse	Opgaven skal træne eleverne i at lytte til hinanden.	15 min.
Opgave 2: Demokratistuer	Brainbreak	15 min.
Opgave 3: Debatbold	Opgaven skal øve elevernes evne til at lytte til de andre, og forsøge at sætte sig ind i hvad de andre forsøger at sige.	30 min.
Opgave 4: Holdningsstoleleg	Opgaven skal træne eleverne i at argumentere	30 min.
Opgave 5: Valgfest	Brainbreak	15 min.
Opgave 6: Minidebat	Opgaven skal give eleverne viden om, hvordan man debatterer med hinanden, og hvordan man argumenterer for eller imod en sag.	45 min.
Opgave 7: Vi lytter til hinanden	Opgaven skal give eleverne viden om, hvor vigtigt det er at lytte til sine klassekammerater	30 min.

TIRSDAGS VIDEOMATERIALER

Introduktionsvideo	Videoen præsenterer dagens emne 'debat'.
Video til undervisningen	Videoen 'Den gode debat' fortæller, hvad en debat er.

Alle videoer kan findes på:
www.valgugen.dk

LÆRER- VEJLEDNINGER

LYTTEØVELSE

OPGAVE

INTRODUKTION

For at være god til at debattere og være med i en debat, er det også vigtigt, at man er god til at lytte. Man skal kunne lytte til, hvad andre siger, så man kan svare på deres spørgsmål.

Underviseren starter med at fortælle én sætning til den første elev, som så skal hviske den videre til sin sidemakker, og sådan fortsætter det hele vejen rundt i cirklen. Den sidste elev i rundkredsen skal sige hele sætningen højt. Så skal læreren tjekke, om det var den rigtige historie.

FORMÅL

- Eleverne skal træne at lytte til hinanden.

TID

15 minutter

MATERIALER

- Fire ark med små historier.

FORBEREDELSE

- Historierne bliver sværere og længere, så inden underviseren går i gang, skal de udvælge, hvilken historie der skal startes med.
- Læs historierne på forhånd.

FREMGANGSMÅDE

FØR

- Eleverne står i en rundkreds og holder hinanden i hånden.
- Tal med eleverne om, hvad der skal ske.
- Demonstrer, hvordan man er god til at hviske, og hvordan man er god til at lytte.
- Placer en elev, der er ok til at huske, til sidst i cirklen til højre for underviseren.
- Hvis der er flere lærere eller pædagoger med i klassen, så lad dem være en del af cirklen.
- Fortæl lidt om historiens indhold, inden du går i gang.

UNDER

- Start med at hviske den første sætning i øret på den første elev, når sætningen har været forbi tre elever, sender underviseren sætning nummer to afsted. Den første historie er kun på fire linjer.
- Lad den sidste elev fortælle historien højt.
- Inden I går videre til historie to, kan I eventuelt bytte pladser, så det er en ny elev, der skal sige historien højt til sidst.
- Juster tempoet alt efter, hvordan det går.

EFTER

- Tal med eleverne om, hvordan det gik. Ros eleverne for at lytte til hinanden.
- Spørg eleverne, hvad der var vigtigt for, at det gik godt med at sende historierne videre.
 - Fx var det vigtigt, at alle elever lyttede til hinanden. Alle led i cirklen var vigtige.
 - Tal om, at når man deltager i debatter, er det vigtigt, at man lytter til hinanden.
- Tal om indholdet i historien
 - Hvad handlede historien om?
 - Hvem var med i historien?
 - Kan I huske nogle af de ord, vi har brugt i løbet af ugen?

DIFFERENTIERINGSMULIGHED

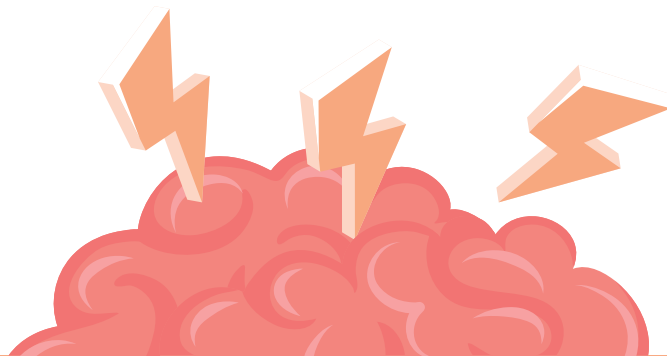
Gør øvelsen lettere:

- Start med kun én linje.
- Hvis I har mere personale på, så kan I lave to cirkler, så runden bliver mindre.
- Gennemgå nogle af de svære ord, inden I går i gang.
- Eleverne kan også blive siddende på deres pladser

Gør øvelsen sværere:

- Lad en elev starte med at læse sætningerne.
- Start med en sværere tekst end tekst 1.
- Sæt tempoet op.

DEMOKRATISTATUER

BRAINBREAK

Demokrati kan være mange ting, og det kan være svært at forstå. Denne øvelse forsøger at kropsliggøre forskellige elementer i demokratiet, ved at eleverne med deres kroppe skal danne statuer.

Derfor skal I nu lege denne korte brainbreak, der både skaber lidt bevægelse, træning i koordination og tankevirksomhed.

FORMÅL

Træning i at tænke hurtigt og bygge videre på andres idéer

TID

15 minutter

FREMGANGSMÅDE

Bed eleverne om at gå rundt i klasselokalet. Armene skal svinge roligt og afslappet ned langs siden.

Efter et kort stykke tid siger underviseren et ord, der relaterer sig til demokrati. Eleverne skal nu omdanne dem selv til statuer, der beskriver eller repræsenterer det ord. Som eksempel kan underviseren råbe "debat". Alle elever skal nu - uden at tale - stille sig i et pose, der udtrykker debat.

Øvelsen kan gentages mange gange og varieres i sværhedsgrad.

DIFFERENTIERINGSMULIGHED

Hvis man vil gøre legen enten sværere, lettere eller fagligt relevant kan man bruge ord som:

- Lytte
- Tale
- Stemme
- Statsminister
- Konge

DEBATBOLD

SPIG

En debat handler om meningsudveksling mellem mennesker. For at få en god debat er det vigtigt, at man forstår og lytter til, hvad andre siger og mener samtidig med, at man taler sin egen sag.

Hvis man er god til at debattere, kan man gribe bolden fra andre, og man kan samtidig udtrykke sin enighed, uenighed eller bygge på med egne holdninger.

Det skal I øve jer på i denne øvelse, der både skaber bevægelse, træning i koordination og tankevirksomhed.

FORMÅL

Træning i at tænke hurtigt, og i at bygge videre på modpartens udsagn.

TID

30 minutter

MATERIALER

Bold til at kaste med

FREM GANGSMÅDE

FØR

- Alle elever i klassen stiller sig i en rundkreds. Underviseren tager en bold med ind i cirklen.
- Underviseren forklarer reglerne:
 - Eleverne skal i fællesskab danne sætninger om et tilfældigt eller specifikt tema, f.eks. 'fællesskab'.
 - Eleverne må kun sige ét ord, når de griber bolden, og ordet skal bygge videre på sætningen.
 - Legen er sjovest, hvis det går stærkt.

Eksempel:

Elev 1 starter med at sige "jeg" og kaster bolden videre til Elev 2, der siger "er", Elev 2 kaster bolden videre til Elev 3, som siger "den" osv.

UNDER

- Læreren deltager i legen og hjælper de elever, som går i stå.
- I kan køre flere runder, hvis I vil danne lange sætninger. I kan også køre en runde mere med nye emner.

EFTER

- Tal om, hvordan øvelsen hænger sammen med det at debattere.
 - Eleverne øver sig i at følge hurtigt op på det, der tidligere er blevet sagt.
 - Eleverne øver sig i at lytte og i at forsøge at forstå, hvad de andre elever vil sige.

DIFFERENTIERINGSMULIGHEDER

Hvis man vil gøre legen enten sværere, lettere eller fagligt relevant, kan øvelsen rammesættes ved at:

- Eleverne skal bygge sætninger om et bestemt emne fra undervisningen.
- Eleverne skaber en historie i fællesskab.
- Eleverne udformer sammen et argument for eller imod et udsagn.

Underviseren kan også bruge øvelsen, hvor eleverne i fællesskab skal svare på spørgsmål, som underviseren stiller:

- Hvad er demokrati?
- Hvad laver en politiker?
- Hvem er Danmarks statsminister?
- Hvad er et elevråd?

Denne øvelse handler primært om, at eleverne skal prøve at argumentere for et synspunkt, også selvom de måske ikke er enige i det.

Hvis stolelegen er en succes, kan det også være en fordel at gentage den på andre tidspunkter i løbet af ugen og måske bruge den som en brainbreak. Det kan godt tage et par runder, inden eleverne er faldet ind i legen og har lært den at kende.

FORMÅL

- At træne holdninger og argumentation

TID

30 minutter

MATERIALER

- Holdningskort

FORBEREDELSE

- Læs kortene igennem, og overvej om nogle af kortene er for svære. Udvælg måske temaer, som passer godt til klassen.
- Overvej, hvilke elever du udvælger til at argumentere for og imod i de første runder.

FREMGANGSMÅDE

FØR

- Tal med eleverne om, at de nu skal lave en øvelse, hvor man skal prøve at argumentere for en holdning, selvom man måske ikke er enig i holdningen.
 - Forklar eleverne hvad et argument er.
- Giv et eksempel på et kort.
- Fjern bordene fra midten af gulvet, eller find et sted, hvor der er masser af gulvplads.
- Eleverne skal tage en stol med ind i midten af rummet og placere dem i to rækker, så de kigger på hinanden.

UNDER

- Eleverne stiller sig på række mellem de to stolerækker. Underviseren står for enden og kan evt. stille sig på en kasse eller et bord, så alle kan se og høre dem.
- Underviseren viser tydeligt med armene, at den ene stolerække er for-rækken og den anden er imod-rækken. Vær sikker på, at alle elever har hørt det.
- Nu læser underviseren en holdning op, og når underviseren har sagt 'nu', skal eleverne skynde sig at sætte sig på en stol. Hvis der ikke er flere stole tilbage på for-siden, så bliver de nødt til at sætte sig på en imod-side.
- Underviseren udvælger nu en elev, der kort skal rejse sig op og argumentere. Hvis eleven sidder på for-siden skal eleven argumentere for holdningen, hvis eleven sidder på imod-siden skal eleven argumentere imod.
- Underviseren kan lade en debat køre så lang tid, det giver mening og skifte mellem for- og imod-siden.

EFTER

- Tal med eleverne om, noget var svært eller let ved øvelsen.
- Tal med eleverne om, hvad de har lært af øvelsen.

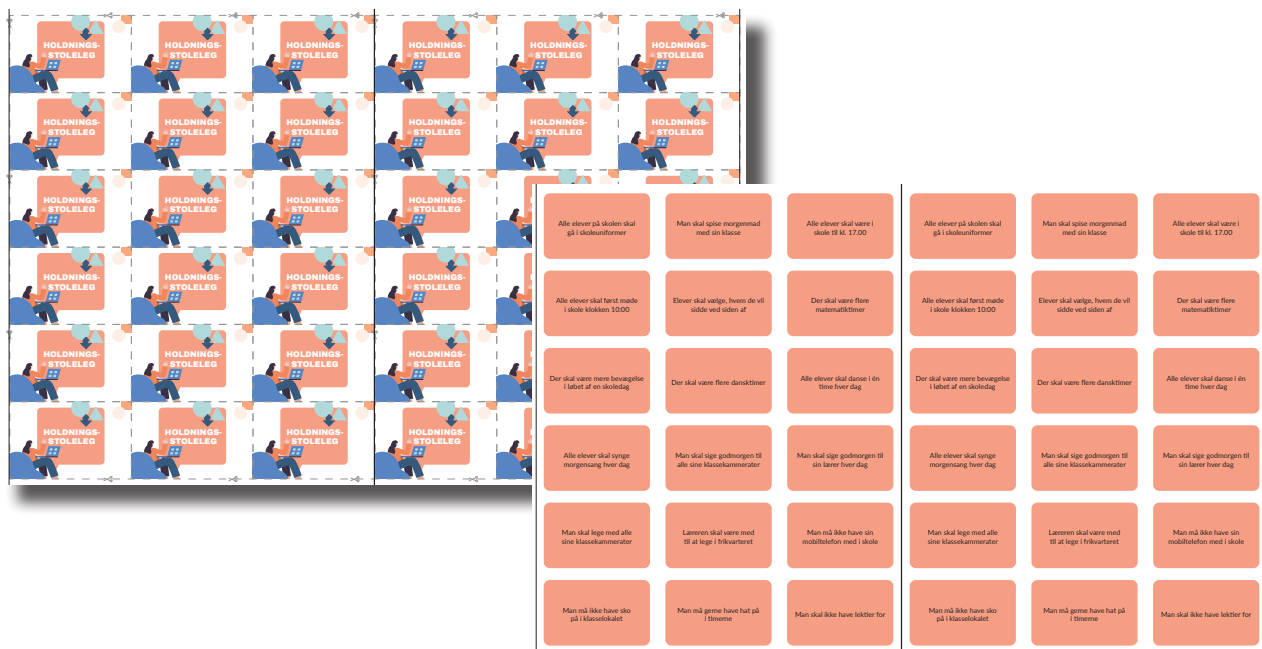
DIFFERENTIERINGSMULIGHED

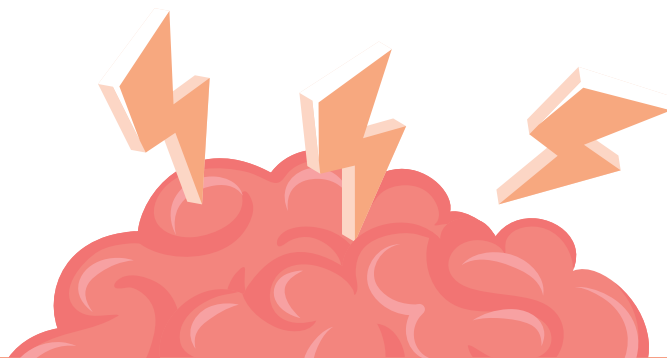
Gør øvelsen lettere:

- Lad eleverne sidde i grupper og tale om holdningskortene inden.
- Udvælg nogle af holdningskortene.
- Lad eleverne øve argumenter inden.

Gør øvelsen sværere:

- Tilføj holdningskort, som handler om samfundet.
- Lad en elev styre legen i stedet for underviseren.
- Lad eleverne selv finde på nye emner evt. ud fra temaer, underviseren bestemmer.

VALGFEST

BRAINBREAK

FORMÅL

At få energi i gruppen. Det er en ny udgave af den klassiske Frugtsalat.

TID

15 minutter

FREM GANGSMÅDE

Underviseren opdeler eleverne i et lige antal numre af tre til fire partier. Partierne kan være Venstre, Liberal Alliance, Enhedslisten mm.

Eleverne sidder i en rundkreds på nogle stole. Først får alle hvasket navnet på et parti, og så er vedkommende fra det parti.

Underviseren siger nu et parti højt, - såsom Socialdemokratiet -, og nu skal alle Socialdemokraterne bytte plads med hinanden. Imens fjerner underviseren en stol. Den person, der står i midten uden stol, skal nu forsøge at komme til at sidde ned ved at sige et parti.

Hvis der råbes 'valgfest', betyder det, at alle skal bytte plads.

Lyt og tal, opgave 5

Valgugen

MINIDEBAT

OPGAVE

I denne øvelse skal eleverne prøve at debattere for eller imod en sag. De skal i grupper af tre lave små debatter, hvor én elev skal tale for et emne, én elev skal tale imod, og den tredje skal være 'den gode lytter'. De har ét minut til at argumentere, der er ikke nogen vindere, men det handler om den gode debat og det gode argument.

Husk, at man som underviser er 'gamemasteren', der skal lede øvelsen.

FORMÅL

At eleverne prøver at argumentere for eller imod en sag og stifter bekendtskab med at debattere.

TID

45 minutter

MATERIALER

- Sæt med rollekort
- Sæt med emnekort

FORBEREDELSE

- Vurdér, om øvelsen er for svær for klassen – det er en lidt svær opgave.
- Kig på de forskellige emner, og overvej, om nogle emner skal tages ud, hvis de er for svære.
- Lav grupper af tre.

FREMGANGSMÅDE

FØR

- Del eleverne ud, så de sidder i grupper af tre ved bordene.
- Gennemgå kort reglerne for spillet.
- Giv et eksempel oppe ved tavlen, så eleverne kan se, hvordan det foregår, når man skal tale for og eller imod noget.

UNDER

- De tre elever får én rolle hver (for, imod eller lytter)
- Læreren sætter et ur på smartboardet til ét minut.
- Når tiden går i gang, skal lytteren vende et af emnekortene, og så skal den, der er imod, starte med at argumentere. Bagefter skal den elev, der er for, argumentere.
- Når der er gået et minut, skifter man rolle ved at sende rollekortene én gang med uret.
- Debatøvelsen gentages det antal gange, det giver mening for klassen.

EFTER

- Tal om emnerne i plenum:
 - Var nogle af emnerne sværere eller lettere at argumentere for eller imod?
 - Hvordan var det at være lytter?
 - Er der nogle af emnerne, vi skal gemme til det nyvalgte elevråd?

DIFFERENTIERINGSMULIGHED

Gør øvelserne lettere:

- Giv eleverne tid til at sidde ude i grupper i stedet for at køre spillet på tid.
- Læreren kan høre, om nogle elever har lyst til at gøre det foran de andre. Så kan eleverne sidde i en rundkreds og lytte til hinanden.
- Lav et 'for' hjørne og et 'imod' hjørne. Nu skal underviseren læse emnekortene op. Og lad så eleverne vurdere, om de er for eller imod et emne. Eleverne skal gå hen til det hjørne, de er enige med.

Gør øvelserne sværere:

- Lad eleverne komme på emner, som de kan tage med i en runde to.
- Inddrag mere nationalpolitiske emner, så som 'Danmark skal tage flere flygtninge'.
- Lad eleverne trække et emnekort hver, hvor de så skal argumentere for, at deres emne er vigtigere end den andens.

VI LYTTETIL HINANDEN

OPGAVE

I denne opgave skal elever samle op på, hvad de har lært om debatter i løbet af dagen. De skal blive enige om, hvad der er vigtigt at huske på, når man diskuterer og debatterer med hinanden. Det er vigtigt at få italesat, hvordan eleverne bedst giver plads til hinanden, så alle i klassen får taletid.

Opgaven skal ende med, at klassen laver et "kodeks" for hvordan de bedst lytter og taler til hinanden. Kodekset skal indeholde fem principper. Efterfølgende kan det hænges op i klassen.

FORMÅL

Formålet med opgaven er, at eleverne får samlet deres tanker og viden om, hvad en debat er, og at eleverne øver sig i at sætte ord på, hvordan man bedst lytter og taler til hinanden.

TID

30 minutter

MATERIALER

- Papir i enten A4 eller A3-størrelse
- Ét stk. "VI LYTTETIL HINANDEN"-ark, der kan hænges op i klassen

FORBEREDELSE

- Overvej, hvilke principper du selv synes, der skal være på klassens plakat. - Hvornår synes du, at der bliver skabt det bedst rum, hvor alle elever tør deltage i snakke, diskussioner og debatter?
- Inddel eleverne i grupper med fire elever i hver gruppe.

FREM GANGSMÅDE

FØR

- Forbered eleverne på, hvad der skal ske:
 - De skal tale om, hvad de ved om debatter, og hvorfor det er vigtigt at alle tør tale, samt at de er gode til at lytte til hinanden.
- Forklar eleverne, hvorfor de skal tale om dette.
 - De skal skrive nogle fælles regler ned
 - Det skal hænges op
- Eleverne inddeles i grupper med fire elever i hver gruppe.

UNDER

- Eleverne har fem min. til at tale med hinanden om, hvorfor det er vigtigt at lytte til hinanden.
- Efter de fem minutter samler I op i plenum og hører, hvad de forskellige grupper har talt om.
- Nu skal hver gruppe blive enig om én ting, som de synes er vigtigst.
- Der samles igen op i plenum.
- I skal ende med at blive enige om fem principper, der skal skrives på klassens fælles ark.
- Eleverne underskriver klassens nye kodeks.

EFTER

Lyt og tal, opgave 7

Valgugen

- Arket med de nye regler hænges op i klassen.

DIFFERENTIERINGSMULIGHED

Gør øvelserne lettere:

- Underviseren kan hjælpe eleverne ved selv at have udfyldt et eller to af principperne, eller ved at skrive eksempler ned på tavlen.

Gør øvelserne sværere:

- Underviseren kan ændre kompleksiteten ved at ændre antallet af principper fra fem til tre, da eleverne så skal bruge længere tid på at nå til enighed.

GØR NOGET GODT FOR ALLE!

Dette emne handler om det fælles ansvar der ligger i demokratiet. Det er vigtigt, at man ikke kun tænker ud fra ens eget bedste men ud fra fællesskabets bedste. Eleverne lærer, at demokrati ikke kun handler om valg og valghandlingen. Eleverne skal blive bevidste om, hvilke forandringer de godt kunne tænke sig på deres skole, og hvordan det kan komme til at ske, og hvordan de kan arbejde for at få dem implementeret.

MÅL

- Eleverne ved, at demokrati også handler om at gøre noget godt for alle
- Eleverne får eksempler på, hvad det betyder at gøre noget godt (at skabe forandring) gennem demokrati

MÅ TIL ELEVERNEL

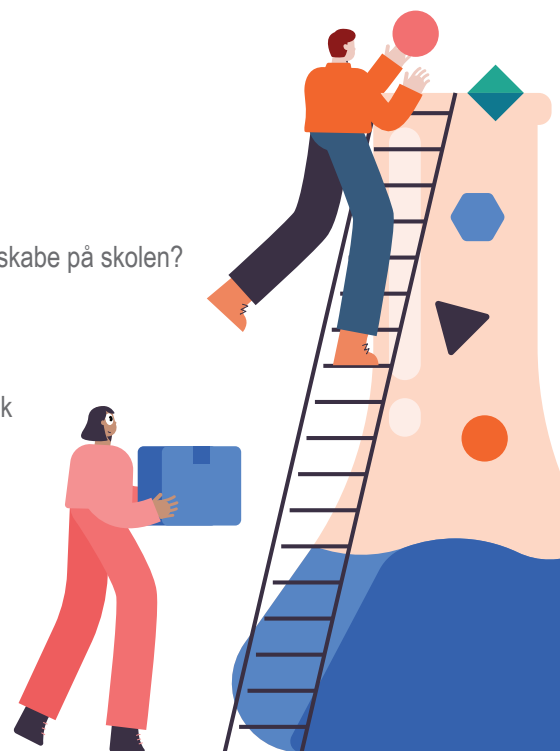
- Jeg ved, at demokrati også handler om at gøre noget godt for andre
- Jeg har hørt eksempler på, hvordan andre har skabt forandring

TID

6 lektioner af 45 minutter

FAGLIGT SUPPLEMENT:

- Hvad betyder ordet forandring?
- Er forandring altid godt?
- Hvilke store forandringer kender eleverne til?
- Hvilke forandringer har eleverne været med til at skabe på skolen?
- Hvordan kan et elevråd skabe forandring?
- Historiske forandringer i relation til skolen
 - Revselsesretten
- Historiske forandringer der er skabt gennem politik
 - Kvindernes stemmeret

ONSDAGS UNDERVISNINGSPROGRAM

(Følgende er undervisningsprogram er tilpasset valgugen.)

OPGAVE	BESKRIVELSE	TID
Opgave 1: Historien om en stærk pige, der vil forandre verden	Opgaven skal give eleverne et eksempel på en meget stærk pige, som har skabt stor forandring som barn.	30 min.
Opgave 2: Statsministeren befaler...	Brainbreak	10 min.
Opgave 3: Elevrådet der ville have hjernemad	Opgaven skal få eleverne til at reflektere over hvilke forandringer, de ønsker, på deres skole.	90 min.
Opgave 4: Genopladning	Brainbreak	10 min.
Opgave 5: Postkort til elevrådet	Opgaven skal få eleverne til at reflektere over, hvilke forandringer de ønsker på deres skole.	40 min.

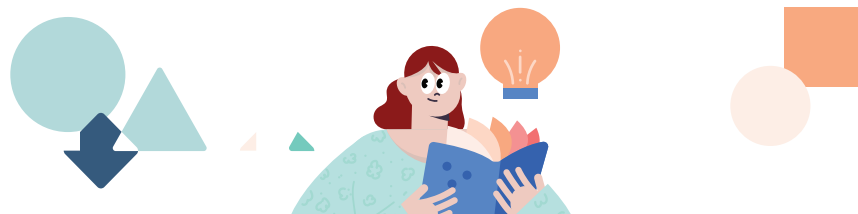
ONSDAGS VIDEOMATERIALER

Introduktionsvideo	Videoen præsenterer dagens emne 'forandring'.
Video til undervisningen	Videoen 'Alle kan skabe forandring' fortæller, hvordan man kan skabe forandring på skolen.

Alle videoer kan findes på:
www.valgugen.dk

LÆRER- VEJLEDNINGER

HISTORIEN OM EN STÆRK PIGE, DER VIL FORANDRE VERDEN

OPGAVE

INTRODUKTION

Denne øvelse handler om at skabe forandring. Malala Yousafzai er en stærk lille pige, der ville skabe forandring i sit eget liv og forandre hele verden. Hun ville skabe lighed og muligheder for alle - også for piger og kvinder. I denne øvelse skal eleverne høre og tegne Malalas historie.

FORMÅL

Formålet er at give eleverne et eksempel på en meget stærk og vigtig pige, som har skabt stor forandring som barn. Pointen er altså, at man ikke behøver at være særlig gammel for at kunne stå op for det, man tror på.

TID

35 minutter

MATERIALER

- Ét ark med en historie til højtlesning
- Tegneark til eleverne

FORBEREDELSE

- Læs historien, og vurder, om den passer til dit klassetrin.
- Vær opmærksom på, at Talebans overtagelse af Afghanistan er et aktuelt emne, der kan påvirke eleverne.
- Find farveblyanter eller tuscher til farvelægningen.

FREM GANGSMÅDE

FØR

- Del tegnearkene og farveblyanter ud til eleverne.
- Fortæl eleverne: "Denne historie handler om en stærk lille pige, der har skabt forandring, og derfor skal I høre den i dag. Man behøver altså ikke at være voksen for at stå op for det, man tror på"

UNDER

- Mens underviseren læser historien højt, farvelægger eleverne billedet af Malala.
- Tal løbende med eleverne om tegningerne, og hvordan det passer til historien.

EFTER

- Tal i plenum om historien, og lad eleverne stille spørgsmål til historien.
- Hæng tegningerne op i klasselokalet

DIFFERENTIERINGSMULIGHED

Gør øvelsen lettere:

- Hvis dine elever har svært ved at lytte og tegne samtidig, kan opgaven deles op i to dele. Først kan underviseren læse historien højt, og derefter kan de tegne historien.

Gør øvelsen sværere:

- Lad eleverne undersøge mere om Malala ved at google hende. Lad dem finde sjove informationer, som I kan skrive på post-its.
- Lad eleverne undersøge, om der er andre børn, der har skabt forandring. Spørg, om de kender nogen, eller lad dem undersøge det på biblioteket eller internettet.

Gør noget godt for alle, opgave 1

Valgugen

HISTORIEN OM EN STÆRK PIGE, DER VIL FORANDRE VERDEN

OPGAVE

Malala var et barn i Pakistan, og hun drømte om en magisk blyant. Forestil dig en magisk blyant, som bringer det, du tegner, til live. Man kunne tegne en flot kjole, en ny fodbold eller en lås på døren, så man kunne være i fred for sine søskende.

Malala ønskede sig en magisk blyant, netop så hun kunne tegne en lås på sin dør, så hendes to små brødre ikke kunne komme ind, og hun ønskede at fjerne lugten fra lossepladsen, der lå tæt på hendes hus. Men som Malala blev ældre, så hun verden anderledes, og hendes drømme ændrede sig.

Og nu skal I høre historien om Malala - en stæk lille pige.

Først var Malalas drøm bare at kunne gå i skole som alle drengene, men til sidst blev hendes drøm at bekæmpe al uretfærdighed i verden.

Malala voksede op i Swat-dalen i Pakistan med sine to mindre brødre og sine forældre. En dag sker der en stor forandring i Malalas liv. Da en gruppe, der hedder Taleban, får magten i Pakistan, beslutter de, at piger ikke længere må gå i skole.

Tænk, hvis der var nogen, som ville bestemme, at du ikke måtte gå i skole, bare fordi du var en pige! For os kan det være svært at forstå, men sådan er det nogle steder i verden, og en af de små piger, der ikke måtte gå i skole, var Malala.

Malala syntes, det var uretfærdigt. Hun savnede sine klassekammerater, og hun savnede at gå i skole, og Malala ville have de samme rettigheder som sine brødre og som drengene i sin klasse.

Malala havde stadig ikke fået den magiske blyant, hun drømte om. I stedet for at vente på den magiske blyant, tog hun nu fat i en rigtig blyant. Malala sad alene på sit værelse med sin blyant og sit papir. Hun skrev om alle de uretfærdigheder, hun oplevede. Og på et tidspunkt oprettede Malala en blog på internettet, så hele verden kunne læse, hvad hun skrev, og Malala begyndte også at holde taler. Malala skrev på sin blog og holdte taler om, at alle børn og voksne skulle være frie og leve deres liv, som de ville, lige meget om de var drenge eller piger.

Men det var ikke alle, der var glade for dét, Malala skrev på sin blog. Taleban, som var den gruppe, der på det tidspunkt bestemte rigtig meget i Pakistan, blev rigtig sure på Malala over det, hun skrev, og især fordi hele verden

kunne læse det på internettet. Taleban havde truet Malala på Facebook, og til sidst gik det så galt, at de prøvede at slå Malala ihjel.

En dag, da Malala var 15 år og sad i en bus på vej hjem til sit hus, kom der en mand fra Taleban ind i bussen. Han var så vred på Malala, at han ville dræbe hende.

Da manden kom ind i bussen, råbte han "hvem er Malala!", og nogle af de andre passagerer i bussen pegede på Malala. Manden tog et gevær frem og skød efter Malala og ramte hende i den ene side af hovedet.

Det er meget svært at forstå, hvorfor manden blev så vred på Malala. For hvad havde hun egentlig gjort? Hun havde sagt, at piger og kvinder var lige så meget værd som drenge og mænd, og at alle skulle have ret til at gå i skole. Og det kunne manden fra Taleban ikke lide.

Malala kom på hospitalet, men heldigvis døde den stærke Malala ikke. Da hun vågnede på et hospital, havde Malala lyst til at skrive endnu mere og tale endnu højere, så hele verden ville få at vide, at piger og kvinder bliver behandlet uretfærdigt og dårligt mange steder i verden. Og lige siden har Malala talt højt og skrevet endnu mere på sin blog! Og hun har endda også skrevet bøger om det, både til voksne og børn.

Malala havde slet ikke brug for en magisk blyant, for en helt almindelig blyant var nok. Malala skrev de ting ned, hun gerne ville forandre, og hun sagde dem højt i taler, og lige så stille begyndte nogen af Malalas drømme at gå i opfyldelse.

Malala ville bekæmpe uretfærdighed, og det gør hun stadig den dag i dag.

Der findes en pris (en form for medalje), der hedder Nobels Fredspris. Det er en pris, der bliver givet til personer, som har gjort noget helt særligt for at skabe fred i verden. Den pris fik Malala i 2014, som den yngste nogensinde.

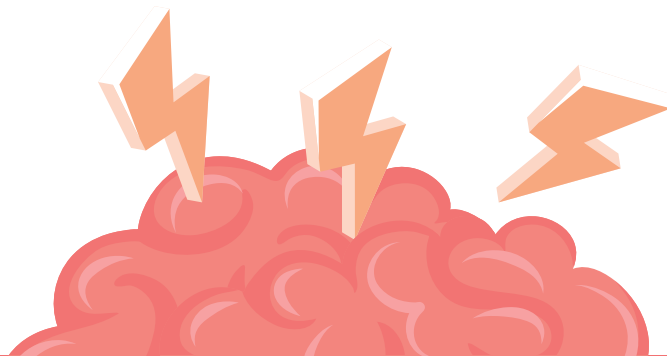
Man behøver altså ikke at være voksen for at sige sin mening og gøre verden lidt bedre.

Malala citater:

"Vi forstår først vigtigheden af vores stemme, når den bliver taget fra os"

"Et barn, en lærer, en blyant og en bog kan forandre verden"

Gør noget godt for alle, opgave 1

STATSMINISTEREN BEFALER!

BRAINBREAK

Denne brainbreak skal skabe lidt bevægelse og grin under temaet demokrati.

FORMÅL

I øvelsen kommer eleverne hinanden ved, og de skal lære at samarbejde og tænke i samme baner.

TID

15 minutter

MATERIALER

- Ord-ark: Her er ordene/sætningerne som eleverne skal gætte.

FORBEREDELSE

- Del eleverne i grupper af tre.

FREM GANGSMÅDE

FØR

- Læs teksten højt med reglerne

REGLER:

Der er forskel på at lede og styre. Nu skal eleverne prøve at styre hinanden for at nå frem til resultatet. I er tre i en gruppe, to agerer borger og én agerer statsminister. Den ene borger skal stå afslappet og lade statsministeren føre borgerens hænder og ben, som var personen en dukke. Det er nu op til borgerne at gætte, hvad statsministeren gerne vil have dem til. Statsministeren må ikke bruge ord. Se hvor mange rigtige, I kan få. Husk at skiftes til at være borger og statsminister.

UNDER:

- Eleverne arbejder sammen i grupper om at løse flest mulige ordark.
- Ting der skal udføres og gættes, ordlyden skal ikke være 100 %:
 - Spritte hænder
 - Smøre sig ind i solcreme
 - Stemme til valg (stem i stemmeboks)
 - Spille fodbold
 - Låse døren inden man går i seng/om aftenen
 - Vinke
 - Smile
 - Børste tænder
 - Spiser frugt

Gør noget godt for alle, opgave 2

Valgugen

EFTER:

- Følg op på, hvor mange ordark grupperne nåede.
- Tag en snak om, hvad forskellen er på at styre og lede.

DIFFERENTIERINGSMULIGHED

- Hvis opgaven bliver for svær, kan det være lovligt for "statsministeren" at sige ét ord. Det må dog ikke være et ord, som indgår i ord-arket.

ELEVRÅDET DER VILLE HAVE HJERNEMAD

OPGAVE

I denne opgave skal eleverne arbejde med et eksempel på en elev, der gennem elevrådet har skabt forandring.

Historien handler om en dreng fra Vordingborg, der fik indført hjernemad (morgenmad) på alle folkeskolerne i Vordingborg Kommune.

Opgaven er delt op i to. Første del er eksemplet, som kan bruges som inspiration til elevernes eget elevrådsarbejde, men også til at kunne se, hvordan man som elev kan skabe stor forandring. Anden del handler om prioriteringer, og skal få eleverne til at overveje hvilken morgenmad, de gerne vil have på deres skole.

FORMÅL

Eleverne skal blive inspireret til at kunne skabe forandring gennem elevrådsarbejdet.

TID

80 minutter

MATERIALER

- Elevopgave med en casebeskrivelser
- Samtalekort

FORBEREDELSE

- Gennemgå casen og samtalekortene. Overvej, om det er for svært eller let til elevgruppen.

FREMGANGSMÅDE DEL 1

FØR

- Kom med eksempler på store og små forandringer, som er bestemt gennem demokratiske processer fx at der skulle være mere bevægelse i skoledagen (45 min. om dagen), eller kom med et eksempel på en forandring, som elevrådet på jeres skole har skabt.
- Sig til eleverne, at de nu skal høre et eksempel, hvor en elev har skabt direkte forandring gennem elevrådet.
- Lad eleverne sætte sig godt tilpas, men du læser højt for dem.

UNDER

- Læs casen højt.
- Tal med dine elever om hvad hjernemad er.
- Lad eleverne sætte sig sammen i små gruppe, eller fortsæt øvelsen i plenum (dette er nemmest)
- Læs spørgsmålene højt på dialogkortene, og lad dem enten:
 1. Tale med hinanden to og to
 - Stil eventuelt en timer, der viser at de har 2 minutter til at tale om hvert spørgsmål.
 2. Svare i plenum og skriv ned på tavlen

EFTER

- Brug lidt tid på at samle op i plenum.

Gør noget godt for alle, opgave 3

Valgugen

- o Hvad synes I om den forandring, som eleven har skabt? (hvorfor er det godt/dårligt?)

FREM GANGSMÅDE DEL 2

FØR

I denne øvelse skal eleverne få forståelse for, at man ikke kan få alt det man gerne vil have, selvom man sidder i elevrådet. Det meste koster penge, derfor skal man nogle gange prioritere.

Tal med eleverne om følgende spørgsmål:

- Hvad betyder det at prioritere?
- Kan I komme med eksempler på prioriteringer?
- Hvis I selv skulle i skolekiosken/ned og handle, og I havde 20 kroner, hvad ville I så prioritere at købe?

UNDER

- Hæng prioriteringskortene op
- Forklar eleverne, at de nu har 20 point. De må bruge dem på det de synes, skolen har mest brug for.
- De må gerne bruge mindre end 20 point, men ikke mere.
- Eleverne skal på elevarket udfylde de små boks med de ting (tegne eller skrive), som de vil prioritere. Under boksen, skal de skrive prisen ned i point. Til sidst på papiret, skal de skrive hvor mange point, de har brugt i alt.

EFTER

- Lad nogle af eleverne fortælle, hvad de har valgt.
- Tal med dem om, at det nogle gange er vigtigt at kunne prioritere.
- Spørg ud i klassen, hvor mange der har:
 - o Brugt mindre end 20 point
 - o Brugt lige præcis 20 point
 - o Brugt mere end 20 point (Så får de jo desværre ikke alt, som de gerne vil have)

DIFFERENTIERINGSMULIGHEDER

Gør opgaven lettere:

- Gør fortællingen kortere, og læs kun det mest nødvendige op.
- Lad eleverne kun vælge én ting fra prioriteringskortet, i stedet for at lade dem bruge 20 point.

Gør opgaven sværere:

- Lad eleverne læse fortællingen op.
- Efter eleverne har løst opgaven: Lad eleverne researche på andre forandringer, som elevråd har skabt, og lav derefter prioriteringsøvelsen.
- Efter eleverne har løst opgaven: Lad eleverne lave en liste over nationale politiske forandringer, som har påvirket dem det seneste halve år. Lad dem udvælge dén forandring, de synes har været størst.
- Efter eleverne har løst opgaven: Lad eleverne skrive et forslag til deres skoleleder med en forandring, de gerne vil have skabt. Lad dem måske også lave en strategi for, hvem de skal have med på idéen for at få den gennemført.

HJERNEMAD

Elever kan faktisk skabe store forandringer, når vi prøver og står sammen! Nu skal du høre historien om, hvordan Michael i 8. klasse gjorde morgenen bedre for hans skolekammerater.

Som du sikkert kender, så kan man blive meget træt, hvis man ikke har spist morgenmad. Det havde Michael lagt mærke til, ofte skete på sin skole. Og han syntes, at det var rigtig ærgerligt, at så mange elever var trætte og en lille smule sure i starten af skoledagen. Så han besluttede at gøre noget ved problemet. Han besluttede sig altså for, at han ville skabe en forandring!

Michael beslutter sig for, at han også vil have Projekt Hjernemad i hans kommune.

Hjernemad er mad, som gør din hjerne sund og stærk. Broccoli, valnødder og tomater er eksempler på hjernemad.

Michael havde bare et lille problem, for hvor skulle maden komme fra? Michael skrev derfor til Fødevarebanken, og spurgte om de måske havde noget mad, som de kunne få.

Fødevarebanken er et sted, som samler noget af al den mad, som ellers ville blive brugt, og så giver de det gratis til mennesker, der har brug for den.

Det kan være mad fra supermarkeder eller restauranter, hvor maden f.eks. har fået buler eller hvis agurken bare ser mærkelig ud.

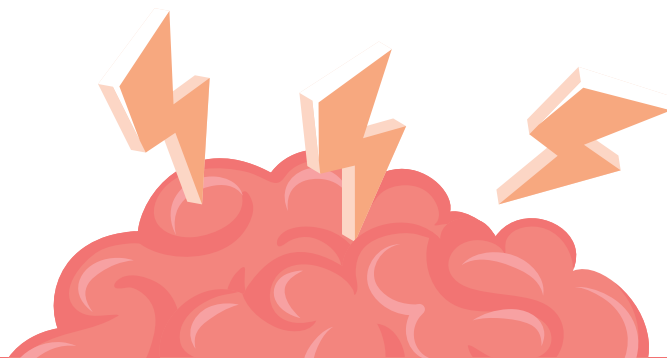
Heldigvis fik Michael svar fra Fødevarebanken, og de ville gerne give Michael noget mad til hans nye projekt. De synes det var en god idé at servere hjernemad for eleverne på Michaels skole.

Det var Michael helt vildt glad for.

Michael tænkte også, det ville være smart at få andre elever til at se, hvor god en idé det var, så han tog idéen op i sin kommunes ungeråd. Ungerådet synes også, det var en god idé. Og nu hvor han havde støtte fra Ungerådet og Fødevarebanken, synes politikerne også at det var en god idé!

Og det endte faktisk med, at politikerne tilbød gratis morgenmad til alle skoler i Vordingborg Kommune.

Michaels hårde arbejde gjorde at 12.500 elever, på syv skoler, nu får gratis morgenmad. Det gjorde eleverne meget gladere om morgen og det gjorde også, at alle eleverne fik en rigtig god dag i skolen!

GENOPLADNING

BRAINBREAK

Brain-break til eleverne, hvor de får lidt stilletid og får beroligende berøring på ryggen.

FORMÅL

Eleverne får en pause og kommer ned i gear inden næste øvelse.

TID

15 min.

MATERIALER

- YouTube
- Højtalere

FREMGANGSMÅDE

Fortæl klassen, at det de skal lave nu, ikke har noget med forandring og demokrati at gøre. Men at de bare skal give sig hen til den ro, brainbreaken giver. Det er vigtigt at komme helt ned i gear, da det giver én mere energi og genoplader éns batterier.

FØR:

- Underviseren finder sangen "J.S. Bach: Suite No. 1 in G major" på YouTube.
[Bach - Cello Suite No. 1 in G Major BWV1007 - Mov. 1-3/6 - YouTube](#)
- Opdel eleverne, så de sidder to og to.
- Forklar eleverne, at de nu skal tegne på ryggen af den anden til nummeret af Beethoven:
 - "J.S. Bach: Suite No. 1 in G major".
 - Eleverne må kun tegne på ryggen.
 - Tegningen skal ikke forestille noget, men skal passe til sangens stemning.

UNDER:

- Eleverne tegner til sangen i 3-4 min.
- De bytter, når underviseren siger til.

EFTER:

- Underviseren spørger eleverne, hvordan deres sindsstemning er.

DIFFERENTIERINGSMULIGHED:

- Underviseren kan finde en anden sang, hvor det er nemmere at bedømme stemningen.
- Eleverne sidder med en bold eller kløpind, hvis de ikke kan lide at røre ved hinanden.

Gør noget godt for alle, opgave 4

Valgugen

POSTKORT TIL ELEVRÅDET

OPGAVE

Denne øvelse er en god øvelse til at afslutte dagens tema. Eleverne skal skrive et postkort til fremtiden om de forandringer, de håber, vil finde sted på deres skole.

FORMÅL

Dette er en individuel øvelse, der skal få eleverne til at reflektere over, hvilke forandringer de ønsker finder sted på deres skole.

TID

35 minutter

MATERIALER

Postkort til alle elever

FORBEREDELSE

Overvej, hvor lang tid eleverne bruger på at tegne postkortet, og er det for nemt at tegne, så kan de i stedet skrive nogle korte sætninger på deres postkort. Hvis der er tid til det, kan underviseren forberede eleverne på, at de i grupper skal fortælle om de forandringer, de håber, finder sted på deres skole i fremtiden.

FREMGANGSMÅDE

FØR

- Udlever postkortene til alle elever.

UNDER

- Hvis underviseren kan se, at nogen af eleverne har svært ved at komme i gang, kan de skrive nogle eksempler på forandringer ned. F.eks.:
 - Bedre vandautomater
 - Varmere/koldere klasselokaler
 - Bevægelse
 - Elevrådsvalg
 - Klassestørrelse
 - Lektier
 - Vikar

EFTER

Hæng postkortene op. Når I er halvvejs i skoleåret, kan I vende tilbage til dem og se, om nogen af forandringerne er sket.

Hvis I har tid, kan eleverne præsentere deres postkort.

DIFFERENTIERINGSMULIGHED

Gør øvelsen lettere

- Forkort længden, eller bed eleverne skrive det i punktform.

Gør øvelsen sværere

- Opgaven kan gøres sværere ved at bede eleverne afslutte med et par sætninger om, hvordan denne forandring vil gøre skoledagen bedre for alle elever og ikke blot dem selv.

Gør noget godt for alle, opgave 5

Valgugen

STEM PÅ MIG!

Emnet sætter fokus på valgtalen. Når man stiller op med en sag, er det vigtigt at kunne komme igennem med sine pointer og få de andre med på ens idé. Det kan man gøre gennem en valgtale, når man stiller op til et elevråd.

MÅL

- Eleverne ved, hvad en valgtale er
- Eleverne har prøvet at 'skrive' en valgtale og optaget den

MÅL TIL ELEVERNE

- Jeg ved, hvad en valgtale er
- Jeg har prøvet at skrive en valgtale – og måske endda sagt den højt foran andre

TID

6 lektioner af 45 minutter

FAGLIGT SUPPLEMENT:

- Hvad er en tale?
- Hvad er en mærkesag?
- Hvordan bruger man mærkesager i en tale?
- Vigtigheden af et tydeligt sprog, når man holder en tale.
- Hvorfor er ens tale vigtig, hvis man gerne vil have andre til at stemme på en?
- Har I hørt nogle holde en tale? F.eks. til fødselsdag eller konfirmation.
- Vis eleverne en tale (f.eks. Dronningens nytårstale)

TORSDAGS UNDERVISNINGSPROGRAM

(Følgende er undervisningsprogram er tilpasset valgugen.)

OPGAVE	BESKRIVELSE	TID
Opgave 1: Strandet på en øde ø	Opgaven skal træne elevernes evne til at tage stilling, argumentere og samarbejde	35 min.
Opgave 2: Billedøvelse om mærkesager	Opgaven skal få eleverne til at tænke over, hvad der skal til, at de får en bedre skole	30 min.
Opgave 3: Dine mærkesager	Opgaven skal give eleverne forståelse for, hvad mærkesager er, og hvordan mærkesager anvendes.	40 min.
Opgave 4: Fang elevrådsforperson	Brainbreak	15 min.
Opgave 5: Taleskrivning	Opgaven skal træne elevernes forståelse at skrive og afholde taler.	45 min.
Opgave 6: Partigruppe	Brainbreak	15 min.

TORSDAGS VIDEOMATERIALER

Introduktionsvideo	Videoen præsenterer dagens emne 'mærkesager og valgtaler'.
Video til undervisningen	Videoen 'Mærkesager i elevrådet' viser elever, der fortæller om den forandring, de gerne vil skabe.

Alle videoer kan findes på:

www.valgugen.dk

LÆRER- VEJLEDNINGER

STRANDET PÅ EN ØDE Ø

SPIL

I denne øvelse er eleverne strandet på en øde ø. Øvelsen styrker samarbejde og stillingtagen. Eleverne "leger", at de er strandede på en øde ø og må tage 5 ting ud af 15 mulige med dem op i en redningsbåd. De skal gennem diskussion og argumentation nå frem til, hvilke 5 genstande de vil have med.

Denne øvelse er en opsummering af noget af det, eleverne har arbejdet med de sidste to dage. Øvelsen handler både om at prioritere, argumentere og lytte til de andre.

FORMÅL

- Det er en gruppedynamisk øvelse med fokus på samarbejde, aktiv deltagelse og stillingtagen. Eleverne trænes i de mulige demokratiske processer, der er i et demokratisk møde. Dette er altså et eksempel på en demokratisk proces, som ikke er et valg.

TID

35 minutter

MATERIALER

- 1 ark med billeder af 15 ting.
- Rollekort

FORBEREDELSE

Der udprintes et ark med de 15 ting, der er strandet på land. Hver gruppe (bestående af 4-8 elever) skal have 1 ark.

FREM GANGSMÅDE

FØR

- Fortæl eleverne om, hvorfor man skal være aktiv og have en mening for at få indflydelse og medbestemmelse.

UNDER

- Eleverne fordeles i grupper af passende størrelse. Dog med maks. otte elever i hver gruppe. Historien "Strandet på en øde ø" læses højt. Bagefter udleveres øvelsesarket med de strandede ting til hver gruppe.
- Eleverne skal nu blive enige om at vælge, hvilke 5 ting de vil have med om bord på redningsflåden for at overleve de fem dage på havet. Læreren hjælper med at facilitere deres diskussioner og udfordrer dem på deres holdninger. Eleverne får omkring 15 min til at blive enige. Når de er blevet enige om at medbringe en ting, sætter de et kryds i firkanten.

EFTER

- Der samles op i plenum. Spørg ind til, hvilke fem ting grupperne er blevet enige om, og hvorfor. Hvordan oplevede eleverne øvelsen? Hvorfor er det vigtigt at kunne sige sin mening? Tal lidt om demokrati.

DIFFERENTIERINGSMULIGHED

- For at differentiere øvelsen kan der inddrages rollekort i spillet. Der er otte roller i alt. Alle i gruppen kan tildeles et rollekort eller blot 1 eller flere af eleverne. Hvilke roller der inddrages kan også justeres efter behov. Hvis man spiller med roller, kan der ske følgende tilføjelser:

FØR

- Læreren fortæller, at de nu skal lave et rollespil. De roller, som bruges i spillet, forklares af læreren. Der forklares, at elevernes roller er hemmelige, og eleverne derfor ikke skal vise dem i grupperne. På-peg, at det er vigtigt, at de bliver i rollen.

UNDER

- Rollekortene deles ud til grupperne, efter historien er læst op og gruppen dannet.
- Rollerne fordeles:
 1. Du er den sårede, så du vil kæmpe for, at I skal have førstehjælpskassen med.
 2. Du er imod alle de andres idéer og forslag. Prøv at sige, hvorfor de andres idéer er dårlige.
 3. Du synes alle idéer er gode og bakker alle forslag op. Prøv at sige, hvorfor de andres idéer er gode.
 4. Du synes, at regnfrakken er den allervigtigste ting at tage med. Du skal sørge for, at den kommer med.
 5. Du er bedst til at bestemme, og derfor skal de andre lytte til dig. Derfor skal du prøve at tage kuglepennen og vælge en ting eller to.
 6. Du skal sørge for, at de andre argumenterer for deres sag. Derfor skal du spørge hvorfor, hver gang én af de andre foreslår noget.
 7. Du synes, at fiskestangen er den allervigtigste ting at tage med. Du skal sørge for at den kommer med.
 8. Du må ikke sige noget. Du skal prøve at huske, hvad de andre siger og gentage det når tiden er gået.

EFTER

- Der kan i plenum snakkes om de forskellige rollers mål, og om de blev opnået. Hvordan var det at have en påtaget rolle? Var det svært at have en rolle/mening, man ikke selv havde valgt?

HISTORIEN: STRANDET PÅ EN ØDE Ø

I er seks venner ombord på et skib under i jordomsejling i Stillehavet. Midt om natten trækker det op til et grimt uvejr, og pludseligt slår et lyn ned midt på skibet! Vandet fosser ind, og skibet begynder at synke. I kaster jer over bord, og det lykkes jer at klamre jer fast til en lille redningsflåde.

Den næste morgen er I drevet i land på en lille ø. I er alle seks overlevet, men én af jer er let såret og bløder fra benet. I andre fem kigger jer omkring. På øen er der drevet mange af jeres ejendele fra skibet op på land, men skibet er ude af syne. I kigger jer omkring og når frem til, at øen, I er strandet på, er meget lille og ubeboet. I har stadig redningsflåden og bliver hurtigt enige om, at I ikke kan blive på øen, men må sejle efter hjælp eller andet land – også selvom I ved, der kan være hajer.

Der er skyllet 15 ting op på stranden, de kan være med til at rede jeres liv! Men redningsflåden er i forvejen meget tynget af jeres vægt, så I kan kun vælge fem ting at tage med jer videre.

Det er 35 grader varmt, og I har alle sommertøj på. I sætter jer under en palme i skyggen og begynder at diskutere, hvilke ting det skal være.

BILLEDØVELSE MED MÆRKESAGER

OPGAVE

Eleverne skal nu prøve selv at udvælge mærkesager, som betyder noget for dem. De skal ud fra billeder tale om, hvilke mærkesager der er vigtige for dem.

FORMÅL

- Eleverne arbejder med, hvad der betyder noget for dem og deres dag i skolen.

TID

30 minutter

MATERIALER

- To bunker med billedkort

FORBEREDELSE

- Læreren gennemgår billedkortene.

FREMGANGSMÅDE

FØR

- Eleverne står i en rundkreds.
- Forklar mærkesag:
 - "Mærkesag er et lidt svært ord. Det er et ord som politikere ofte bruger, f.eks. Mette Frederiksen. Mærkesager er det emne, som er vigtigst for en. I år gjorde Mette Frederiksen 'klima-et' til sin mærkesag. Hun gav altså udtryk for at klimaet var vigtigst for hende"
- Underviseren lægger alle kortene med billedsiden op ad i midten af cirklen.
- Læs følgende tekst op:

Forestil dig, at du skal til møde med skolelederen [indsæt navn]. Vedkommende har bedt dig om at komme med en mærkesag, vedkommende har nemlig fundet penge, som eleverne kan være med til at bestemme, hvad de skal bruges til.

Du skal altså fortælle [indsæt navn], hvad du gerne vil have ændret/have for at få den bedste skole.

UNDER

- Giv eleverne tid til at gå rundt og kigge på billederne. De skal nu udvælge ét billede, som skal være deres egen mærkesag, ud fra de valgmuligheder de har.
- Eleverne skal gå tilbage til deres plads i rundkredsen.
- Tag en runde, hvor eleverne fortæller, hvad de ser på billedet, og hvorfor det er deres mærkesag.
- Når runden er slut, skal eleverne kigge på bagsiden af deres kort. På bagsiden af kortet er der en farve. De skal nu gå i grupper med de elever, der har samme farve på bagsiden af deres kort.
- I de nye grupper skal de nu tale om, hvorfor de elever mon er i gruppe sammen (der er tre kategorier: Det fysiske undervisningsmiljø på skolen, undervisningens indhold og trivsel)
- Spørg eleverne om, om de har fundet ud af, hvorfor de står i grupperne.
- Fortæl eleverne om inddelingen, og tal med dem om, at der kan være mange forskellige emner, man kan tage op.

- Lad eleverne gemme deres mærkesag, til når de skal skrive valgtaler.

EFTER

Tal med eleverne, om der er andre mærkesager end deres egen, som de også gerne vil have med i deres tale.

DIFFERENTIERINGSMULIGHEDER

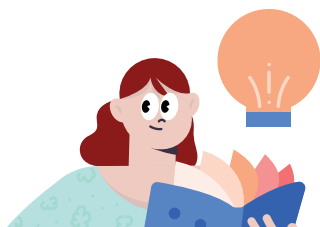
Gør opgaven lettere:

- Lad være med at lave delen hvor eleverne skal kigge på bagsiden af deres kort og hvor eleverne skal ud i grupper og tale om emner. Underviseren kan i stedet lade eleverne vælge en ny mærkesag og gentage processen, så de kan vælge deres næststørste ønske.
- Læg billeder ud på et større område, og lad eleverne finde alle billederne, før de skal vælge mærkesager. På den måde kan der skabe mere bevægelse i øvelsen.

Gør opgaven sværere:

- Lad eleverne efterfølgende skrive 1-3 mærkesager ned og kort beskrive, hvorfor det er deres mærkesager. Man kan også lade dem researche på, hvad de forskellige mærkesager koster.

DINE MÆRKESAGER

OPGAVE

I denne opgave skal eleverne øve sig i at udvælge relevante emner, der er både aktuelle, og som betyder noget for dem selv og for andre. Med disse øvelser lægger vi op til, at klassen har en dialog om mærkesager.

Øvelserne tager udgangspunkt i, hvordan landets politikere og elevrådsmedlemmer bruger mærkesager.

FORMÅL

Formålet med denne øvelse er at give eleverne forståelse for, hvad mærkesager er, samt hvordan mærkesager anvendes og bruges.

TID:

40 minutter

MATERIALER

- Elevopgaver
- Video med mærkesager fra elevrådet (www.valgugen.dk)

FREMGANGSMÅDE

Denne øvelse omhandler mærkesager i relation til hverdagen på skolen. Opgaven giver rigtig god mening at lave efter opgave 'Billedeøvelse om mærkesager'.

FØR

- Tal med dine elever om, at éns mærkesager kan være vigtige, hvis man stiller op til elevrådet. Éns mærkesager får nemlig ofte betydning for, hvem der vælger at stemme på én.
- Hvis en elev der stiller op, gerne vil kæmpe for bedre toiletter, vil de andre elever som også gerne vil have bedre toiletter, med stor sandsynlighed stemme på denne elev.

UNDER

- Se video med elevrådsmærkesager.
- Eleverne løser opgave 1.1: Hvilke mærkesager er præsenteret i videoen? (Eleverne kan enten tegne eller skrive)
 - Saml op på klassen hvilke mærkesager der er at finde i videoen - Skriv eventuelt disse på tavlen til senere inspiration
- Eleverne arbejder med opgave 2.1: Brainstorm.
 - Man kan brainstorme som klasse og få mange ideer på tavlen, eller i mindre grupper hvor man sammen taler om de ting man gerne vil ændre.
- Eleverne arbejder med opgave 2.1: Udvælg en mærkesag
 - Eleverne skal nu forsøge at vælge én mærkesag, som de finder vigtig.

EFTER

- I opgave 5 'Taleskrivning' skal eleverne arbejde med taler, hvor de skal argumentere for deres mærkesag gennem en tale. Gør eleverne opmærksomme på at denne opgave er den næste, og at deres mærkesager skal indgå i deres taler.

DIFFERENTIERINGSMULIGHED

For at gøre øvelsen lettere:

- Hvis det er for svært for eleverne selv at skrive mærkesagerne ned, kan I snakke om de mærkesager, der bliver præsenteret i plenum.
- Eleverne kan tegne i steder for at skrive.

For at gøre øvelsen sværere:

- Er øvelsen for hurtig at løse, kan eleverne optage en video, hvor de præsenterer deres mærkesager

FANG FORPERSONEN

BRAINBREAK

FORMÅL

Denne brainbreak skal give energi gennem bevægelse.

TID

15 min.

MATERIALER

- Papir, og noget at skrive med til alle grupper.

FORBEREDELSE

Ryk borde og stole, så der er plads til at bevæge sig.

En elev vælges som forperson for elevrådet og stiller sig for enden af klasseværelset. Resten af eleverne stiller sig på den anden side af klasseværelset.

Forpersonen vender sig med ryggen til de andre elever, og imens begynder eleverne at gå frem mod forpersonen.

Eleverne bestemmer selv om de løber eller lister, men det er vigtigt at være stille, for på et tidspunkt siger forpersonen "rød... gul... grøn", og vender sig om, og råber "STOP!" Derefter skal alle elever stå helt stille. Hvis forpersonen ser nogen bevæge sig, sendes de tilbage til startlinjen. Så vender forpersonen ryggen til, og legen fortsætter.

Den første, der når op til forpersonen, har vundet og får deres plads.

SKRIV EN VALGTALE

OPGAVE

I denne øvelse skal eleverne øve sig i at holde taler for hinanden og tale om skolen som et sted, man kan forbedre sig. Fokus er ikke på, at eleverne skal skrive lange taler, men at de skal øve sig i at have holdninger og kunne sige dem højt.

Når øvelsen er slut, skulle eleverne også gerne have skrevet eller optaget en kort tale, som de kan bruge, hvis de vil stille op til elevrådet. Forhåbentligt kan øvelsen give flere modet til at stille op til elevrådsvalget, fordi de har fået hjælp til at stille op med konkrete mærkesager.

FORMÅL

Eleverne får udvalgt egne mærkesager, får skrevet/optaget en valgtale og får måske også holdt talen foran andre.

TID

45 minutter

MATERIALER

- Elevbeskrivelse til det antal elever, der er i klassen
- Valgtalepapir til det antal elever, der er i klassen

FORBEREDELSE

Overvej om øvelsen er for svær for klassen. Brug evt. en af differentieringsmulighederne. Brug mærkesagerne fra opgave 2.

FREMGANGSMÅDE

Der er tre dele i denne øvelse. For det første skal eleverne tænke over og udvælge, hvad de gerne vil gøre bedre, hvis de skulle sidde i elevrådet. For det andet skal de skrive deres valgtale, og for det tredje skal eleverne holde deres tale – enten foran klassen eller ved at optage den.

FØR

- Fortæl eleverne, hvad de skal igennem.
- Tal med eleverne om, hvad en tale er, og hvad en valgtale er.
- Tal med eleverne om, hvilke ord der kan være relevante for dem at bruge.

UNDER

- Lav øvelse 1 i plenum, hvor I taler om, hvad der skete sidste skole år i klassen, på skolen og med vennerne. Tal bagefter om, hvad eleverne godt kunne tænke sig skulle ske dette skoleår. Tal om, hvad de tænker kunne gøre skolen bedre.
 - Underviseren kan skrive ord på tavlen, som eleverne kan skrive ned på deres ark.
 - Lad nogle af eleverne komme op til tavlen, og skrive ordene ned.
- Øvelse 2: Lad eleverne udvælge det, de gerne vil have med i deres tale. Lad eleverne udfylde talen.
 - Eleverne kan enten skrive eller tegne deres tale.
- Øvelse 3: Lad eleverne holde talen foran hinanden. De kan måske også optage talerne, hvis de ikke tør holde dem foran hinanden.

EFTER

Spørgsmål til eleverne efter de har holdt taler:

- Hvad synes I om talerne?
- Hvad har I lært af at skrive en tale?
- Hvad skal I huske næste gang, I skal holde en tale?

DIFFERENTIERINGSMULIGHED

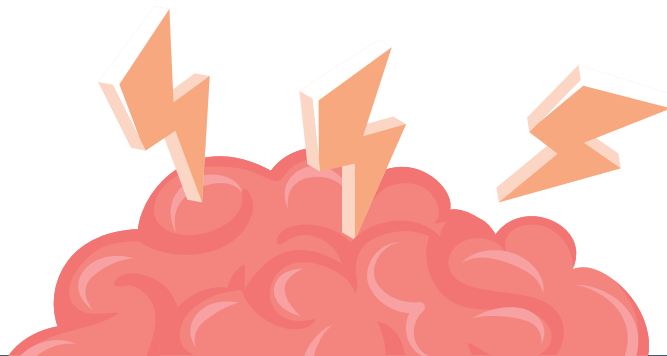
Gør øvelsen lettere:

- Lad eleverne tegne i stedet for at skrive.
- Spring eventuelt delen over, hvor de skal tegne/skrive deres tale.
- Vent med at holde talerne til valgdagen, så eleverne kan øve sig.

Gør øvelsen sværere:

- Lad eleverne skrive en indledning til talen.
- Lad eleverne give hinanden positiv feedback på talen i små grupper.

PARTIGRUPPE

BRAINBREAK

FORMÅL

Denne brainbreak skal give energi gennem bevægelse.

TID

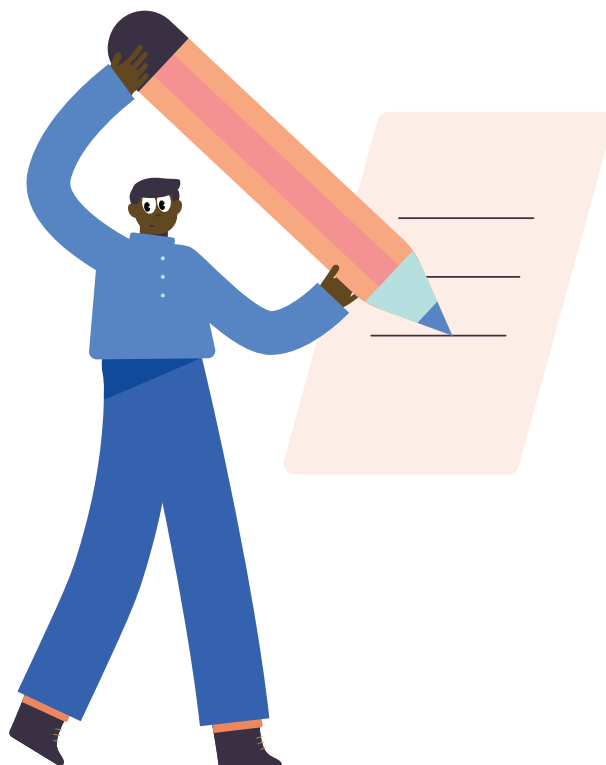
15 min.

MATERIALER

- Papir, og noget at skrive med til alle grupper.

FORBEREDELSE

Alle elever rejser sig op og går rundt mellem hinanden. På et tidspunkt siger underviseren "find en partigruppe på...", og så fx "5 mennesker" – (eller et andet tal). Deltagerne skal nu finde sammen i grupper på størrelse med det givne antal. De deltagere, der ikke når i en gruppe, laver fem sprællemænd og er ude af legen. Legen gentages, og eleverne fortsætter med at gå rundt mellem hinanden, mens underviseren nævner forskellige gruppestørrelser, indtil der ikke er flere elever tilbage.

VALGDAG!

Dette emne er en opsummering af de fire emner, som eleverne har været igennem. Dette emne er oplagt at ligge samme dag, som der afholdes elevrådsvalg. Eleverne skal blandt andet arbejde med en stor øvelse, som skal give dem forståelse for elevrådsarbejdet.

MÅL

- Eleverne ved, hvad et demokratisk valg er
- Eleverne opnår viden om, hvordan man arbejder i et elevråd
- Eleverne får lyst til at stille op til elevrådsvalg

TID

6 lektioner af 45 minutter

FAGLIGT SUPPLEMENT:

- Hvordan der afholdes valg
- Hvordan ser stemmesedler ud
-
- Hvor tit afholdes der valg (Folketingsvalg, kommunalvalg og elevrådsvalg)
- Se videoer fra valgtaler og eventuelt valgfester
- Tal med eleverne om skolens elevrådsvalg
- Vigtigheden af elevernes bidrag og arbejde i elevrådet
- Hvordan får man indflydelse gennem elevrådsarbejdet

FREDAGS UNDERVISNINGSPROGRAM

(Følgende er undervisningsprogram er tilpasset valgugen.)

OPGAVE	BESKRIVELSE	TID
Opgave 1: Elevråd for en dag	Opgaven er en form for rollespil, som vil træne det, som eleverne har lært i løbet af ugen, og give dem forståelse for, hvad man laver i et elevråd.	60 - 90 min.
Opgave 2: Statsministeren udskriver valg	Brainbreak	15 min.
Opgave 3: Ugens ord	Opgaven skal opsummere nogle af de nye ord, som eleverne har lært i løbet af ugen.	45 min.

Valgafholdelse:

Det er oplagt at afholde elev-rådvalg denne dag, og fejre det med en valgfest.

Det er en rigtig god øvelse for eleverne at afholde et demokratisk valg.

Materialer til valgafholdelse
Stemmesedler og valgplakater findes på
www.valgugen.dk

LÆRER- VEJLEDNINGER

ELEVRÅD FOR EN DAG

OPGAVE

I denne opgave vil eleverne komme til at bruge mange af de værktøjer, de har lært i løbet af ugen.

Opgaven er en form for rollespil, hvor eleverne skal forestille sig at være valgt til elevrådet. De vil lære, hvordan det er at arbejde sammen i elevrådet, og de vil måske have brug for lidt mere vejledning end normalt.

Hvis du vurderer at øvelsen er for let for eleverne, kan du overveje at bruge opgaven fra mellemtrinsmaterialerne.

FORMÅL

At træne det, som eleverne har lært i løbet af ugen, og give dem forståelse for, hvad man laver i et elevråd.

TID

60-90 minutter

MATERIALER

- Elevark 1 og elevark 2

FORBEREDELSE

Læs elevarkene, og vær klar på at vejlede dem i processen.

Overvej, om eleverne skal præsentere deres projekt for deres udvalgte aktører, sende aktørerne en video eller lave almindelig klassefremlæggelse.

FREM GANGSMÅDE

Fortæl eleverne, at de nu deles ind i gruppe af fire-fem personer. Deres nye gruppe skal ses som et elevråd, og de skal nu alle lege elevråd for en dag. Derfor skal de i denne opgave, forsøge at skabe forandring på skolen.

DEL 1: INDIVIDUELLE MÆRKESAGER OG ÉT FÆLLES TILTAG

FØR:

- Inddel eleverne i grupper af tre-fire personer.
- Elever skal nu præsentere deres mærkesager for hinanden. Hvis de ikke allerede har arbejdet med mærkesager dagen inden, kan det være en rigtig god idé at lave opgave 1 fra emnet 'Mærkesager og valgtaler'.
- Efterfølgende skal de give feedback til hinanden og i fællesskab nå frem til et fælles tiltag, som de vil arbejde med.

UNDER:

- Eleverne præsenterer deres mærkesager for hinanden. Har eleverne optaget en video dagen inden, viser de hinanden den. Når de har givet hinanden feedback, skal de i fællesskab nå frem til ét tiltag, som de vil arbejde videre med.
- De skal udfylde **ARK 1: Vores fælles tiltag**

EFTER:

- Saml op med en fælles opstilling af tiltag fra alle grupper, og spørg ind til, hvorfor de valgte netop det tiltag.
- For at sikre at elevernes tiltag er så realistiske som muligt, kan du stille dem følgende spørgsmål:
 - Er det elevrådets opgave?
 - Kommer det hele skolen til gode?
 - Er det et problem i vores klasse eller på hele skolen?

DEL 2: VORES NYE TILTAG

FØR:

- Forklar eleverne, at de skal ny udfylde ARK 2: Elevråd for en dag.
- De skal arbejde sammen i deres elevrådsgrupper.
- Uddel en plakat/elevark til hver gruppe.

UNDER:

Forklar hvert enkelt punkt på plakaten, og hold pause mellem hver, så eleverne får tid til at udfylde hvert punkt, inden I går videre til det næste.

Forklar eleverne de forskellige stadier:

1. Vores tiltag

- Forklaring: Her skal eleverne skrive deres tiltag. F.eks.: bedre legeplads

2. Skriv eller tegn hvorfor

- Forklaring: Her skal eleverne skrive eller tegne hvorfor: F.eks. eleverne er kede af det, fordi eleverne keder sig i frikvarteret

3. Hvor meget koster det – Sæt cirkel

- Forklaring: Her skal eleverne sætte en cirkel rundt om en stak penge. Der er en lille, mellem og stor stak penge. Kom med eksemplet:
 - Nye bolde: lille stak
 - Ny legeplads: mellem stak
 - Ny gymnastiksal: stor stak
- *Tilpas eksemplerne hvis du ved, at dine elever kæmper for noget særligt.*

4. Hvad skal I bruge? Tegn/skriv

- Forklaring: her skal eleverne tegne eller skrive, hvad de kunne forestille sig, at de skal bruge.
- Eksempelvis: Gyngestativ, fodboldnet (og evt. en håndværker/pedel til at sætte det op)

5. Farv hvor lang tid I tænker, at det vil tage:

- Forklaring: Her skal eleverne farvelægge hvor lang tid, de tror, det tager. Sæt en streg i den årstid de er i, og farvelæg frem til hvornår de håber, at projektet er udført.
- Det skal få dem til at overveje, hvor omfattende det er.
- Gennemgå eventuelt årstiderne med dem.

6. Hvem skal I tale med – sæt cirkel

- Forklaring: til sidst skal eleverne forsøge at vurdere, hvem de skal tale med, for at få det sat i gang. De kan vælge mellem: Lærer, leder eller forældre.

EFTER:

- Forklar eleverne, at I nu skal videre til præsentationsdelen.

DEL 3: PRÆSENTATION

FØR:

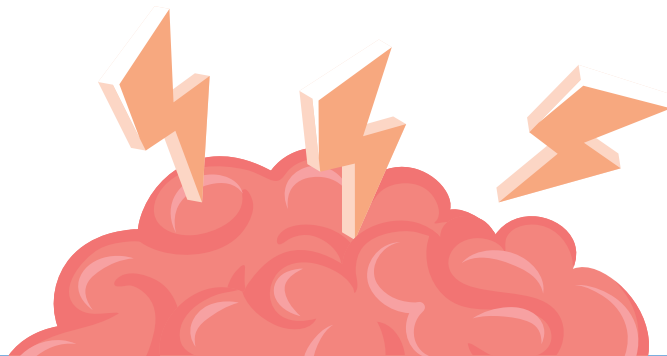
- Eleverne skal nu præsentere deres tiltag.
- Det kan gøres på klassen eller via video.

UNDER:

- Eleverne skal nu forberede en præsentation, hvor de tager udgangspunkt i, Ark 2: Elevråd for en dag.

EFTER:

- Alle elevråd præsenterer deres tiltag eller viser en video, hvor de præsenterer deres tiltag.
- Giv feedback til alle grupper, og tal med eleverne om, hvorvidt det har givet dem mere lyst til at være i elevrådet.

STATSMINISTEREN UDSKRIVER VALG

BRAINBREAK

At stemme og gå til valg kendetegner et godt demokrati. Det er vigtigt, at man som vælger kan have muligheden om at stemme på den kandidat, man bedst kan lide.

Derfor skal I nu lege denne korte brainbreak, der skal skabe lidt bevægelse.

FORMÅL

Denne brainbreak skal give energi gennem bevægelse.

TID

15 minutter

FREMGANGSMÅDE

Ryk borde og stole, så der er plads til at bevæge sig.

En elev vælges som statsminister og stiller sig for enden af klasselokalet. To elever vælges som diktator, og de stiller sig i midten af lokalet. Resten af eleverne er vælgere, der snart skal stemme, og de stiller sig i den modsatte side af klasselokalet.

Når alle har stillet sig, råber statsministeren "Så er der valg!"

Nu skal vælgerne løbe op til statsministeren, så de kan stemme til valget. De skal dog passe på ikke at blive fanget af diktatorerne, som ikke kan lide demokrati. Diktatorerne prøver at fange vælgerne, så de ikke kan stemme. Når en diktator fanger en vælger, bliver vælgeren forvandlet til en diktator.

Man fortsætter indtil der kun er én vælger tilbage, som ikke er blevet fanget af en diktator.

Øvelsen kan med fordel laves udenfor, hvor der er lidt mere plads.

Underviseren siger nu et parti højt, - såsom Socialdemokratiet -, og nu skal alle Socialdemokraterne bytte plads med hinanden. Imens fjerner underviseren en stol. Den person, der står i midten uden stol, skal nu forsøge at komme til at sidde ned ved at sige et parti.

Hvis der råbes 'valgfest', betyder det, at alle skal bytte plads.

UGENS ORD

OPGAVE

I denne øvelse skal eleverne arbejde med de ord, de har lært gennem ugen. Det er en opgave, der kan lægges ind, når det giver mening for eleverne. Det er opgaver, som eleverne godt kan sidde med selv, da det er en form for opgaveark. Den kan også bruges til små fokuspauser, hvor eleverne får gentaget de ord, de har arbejdet med i løbet af ugen.

FORMÅL

At eleverne får gentaget de begreber, de har arbejdet med i løbet af ugen.

TID

45 minutter

MATERIALER

- Antal elevark til hver elev i klassen

FORBEREDELSE

- Overvej, om opgaverne er for lette eller svære til elevgruppen.

FREM GANGSMÅDE

FØR

- Del elevarkene ud

UNDER

- Gå rundt og understøt eleverne i deres arbejde

EFTER

- Lav en opsamling på nogle af de sværere opgaver, hvis det bliver relevant
- Repeter med eleverne, hvad det var, ordene betød.

A series of horizontal lines for writing, consisting of 20 lines in total. The first three lines are grouped together, followed by a gap, and then the remaining 17 lines are grouped together.

A series of horizontal lines for writing, consisting of 20 lines in total. The first three lines are grouped together, followed by a gap, and then the remaining 17 lines are grouped together.

Danske
Skoleelever